Ազգ
Azg
armenian daily

1 ՄԱՐՏ 1997 ՇԱԲԱԹ # 39 (1293)

Երկրաշարժեր Պակիստանում, Ադրբեջանում, ԼՂՀ-ում, Թուրքիայում

28 ՓԵՏՐՎԱՐ, BBC, DW: Պակիստանի Բելուջիստան գավառում տեղի ունեցած հզոր երկրաշարժից զոհվեց առնվազն 40 մարդ: Երկրաշարժի ուժգնությունը 7,2 ուժաստիճան էր, ըստ Ռիխտերի սանդղակի: Պաշտոնական տվյալների համաձայն, Քվետա քաղաքի մոտակայքում առնվազն 30 մարդ զոհվեց: Գավառի մայրաքաղաք Քվետան 1935 թվականին մեկ անգամ ավերվել է երկրաշարժից:

ԵՐԵՎԱՆ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Սեյսմիկ պաշտպանության ազգային ծառայությունից հայտնեցին, որ փետրվարի 28-ին տեղական ժամանակով ժամը 16.00-ին Կասպից ծովի ավազանում՝ Լենքորան եւ Աստարա քաղաքների շրջանում տեղի է ունեցել երկրաշարժ 8 բալ ուժգնությամբ, ՄՍԿ-64 սանդղակով: 5-բալանոց ցնցում է գրանցվել նաեւ Հայաստանի Գորիս քաղաքում եւ ԼՂՀ-ի մայրաքաղաք Ստեփանակերտում:

Նույն օրը՝ փետրվարի 28-ին, տեղական ժամանակով 00.08-ին, սեյսմիկ դիտակայանները երկրաշարժ են գրանցել նաեւ Թուրքիայի տարածքում: Երկրաշարժի էպիկենտրոնը եղել է Ամասիա քաղաքից 65 կմ հարավ-արեւմուտք, ինտենսիվությունը էպիկենտրոնում կազմել է 7 բալ:

ԿԱՐԾԻՔ

Ռոբերտ Քոչարյանը «չեչենական տարբերակը» Ղարաբաղի համար ընդունելի է համարում

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 28 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը հայտարարել է, որ չեչենական խնդրի համանմանությամբ Ղարաբաղի խնդրի լուծման տարբերակը միանգամայն ընդունելի է Ղարաբաղի համար: Այս մասին նա հայտարարել է փետրվարի 27-ին Ստեփանակերտում մամուլի ասուլիսի ժամանակ:

Մեկնաբանելով այդ թեմայով Ռուսաստանի Պետդումայի պատգամավոր Միտրոխինի ելույթը, Ռ. Քոչարյանը նշել է, որ դեռ երկու տարի առաջ Ղարաբաղի կառավարությունն առաջարկել է որպես լուծում հեռանալ տարածքային ամբողջականության եւ ինքնորոշման սկզբունքներից եւ քննարկել Ղարաբաղի ու Ադրբեջանի հարաբերությունները: Նրա խոսքերով, այժմ իրադրությունը շատ ավելի շահավետ է եւ [illegible] զիջողություն ձեռք բերվի այդ ուղղությամբ:

Ի պատասխան «Նոյյան Տապան» գործակալության թղթակցի՝ Ղարաբաղի խնդրի եւ մայրցամաքում ուժերի աշխարհաքաղաքական տեղաբաշխման փոխկապվածության մասին հարցի, որոնք, հնարավոր է, Ղարաբաղին ընտրություն չեն թողնում, Ռ. Քոչարյանը պատասխանել է, որ ընտրության հնարավորություն միշտ կա. պարզապես երբեմն այն լինում է վատի եւ ավելի վատի, կամ լավի ու պակաս լավի միջեւ:

«Ցանկացած ղեկավարի համար ամենավտանգավոր մոտեցումն է համարել, որ ամեն բան արդեն կանխորոշված է, եւ ինչ-որ բան կնախաձեռնվի, թե ոչ՝ արդեն ոչինչ չի լուծում: Մեծ տերությունների շահերը միշտ եղել են եւ կլինեն: Լիսաբոնում քննարկվում էին ՆԱՏՕ-ի ընդլայնման մի շարք հարցեր, աշխարհաքաղաքական համակարգի հնարավոր փոփոխությունները, բայց այդ բոլորը ոչ Ղարաբաղի շուրջ: Մեր խնդիրն է ջանալ ճշտորեն ներգծվել շահերի այդ շրջագծում: Հնարավորություն խաղի համար կա: Տարածաշրջանի նկատմամբ մեծ հետաքրքրությունը չի նշանակում, որ դա վատ է. չափազանց ավելի վատ կլիներ, եթե ընդհանրապես ոչ մեկն այստեղ որեւէ շահ չունենար»: Նշելով, որ Լիսաբոնի գագաթնաժողովից հետո արտաքին քաղաքական ոլորտում գործնականորեն որեւիցե փոփոխություն չի կատարվել, նախագահը դրա հետ մեկտեղ կարծիք է հայտնել, որ բանակցությունների նոր փուլը եռանախագահությամբ, հնարավոր է, կլինի «նոր մոտեցման նոր փորձ»: Մեզ համար գլխավորն այն է, որ տեսքի մեջ չհայտնվենք միջնորդների բախման սուր սայրին», ասել է Ռ. Քոչարյանը:

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

Մեր փոխարեն ուրիշները չեն պայքարի

Սումգայիթը պետք է դատապարտվի

Փետրվարի 28-ի առավոտյան ԼՂՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը, հանրապետության վարչապետ Լեոնարդ Պետրոսյանը, պաշտպանության նախարար գեներալ-լեյտենանտ Սամվել Բաբայանը, ԼՂՀ ԱԺ պատգամավորներ, կառավարության եւ զինված ուժերի ներկայացուցիչներ ծաղկեպսակներ դրեցին Ստեփանակերտի սումգայիթյան ցեղասպանության նահատակների հիշատակը հավերժացնող հուշարձանի պատվանդանին:

Ուղիղ ինը տարի առաջ ադրբեջանական իշխանությունների կազմակերպած ոճրագործությունը դատապարտելու եւ զոհերի հիշատակը հարգելու նպատակով հուշահամալիր այցելեցին նաեւ մայրաքաղաքի տարբեր հիմնարկ-ձեռնարկությունների կոլեկտիվներ, մտավորականության ներկայացուցիչներ, ուսանողներ եւ դպրոցականներ: Ինչպես հայտնի է, արյունահեղ ջարդերի ընթացքում Սումգայիթում ոչնչացվել են ոչ միայն հարյուրավոր անմեղ հայեր, այլեւ բազմաթիվ ռուս, հրեա, հույն, ուկրաինացի եւ լեզգի քաղաքացիներ: ԼՂՀ քաղաքական դիտորդների կարծիքով, ավելորդ չէր լինի, եթե ԼՂՀ ԱԳՆ-ն այդ կապակցությամբ ցավակցական հեռագրեր ուղեր Ռուսաստանի, Իսրայելի, Հունաստանի, Ուկրաինայի կառավարություններին ու ժողովուրդներին եւ լեզգիական «Սադվալ» կազմակերպության ղեկավարությանը, ողեկոչելով այդ փաստը համապատասխան քաղաքական գործունեությամբ: Ղարաբաղյան հակամարտության հետ ոչ մի առնչություն չունեցող ադրբեջանական հեռավոր քաղաքում կազմակերպված ցեղասպանությունը մեկ անգամ եւս հաստատում է ակնհայտ դարձած այն իրողությունը, որ պաշտոնական Բաքուն ոչ միայն ի զորու չէ ապահովել հայերի անվտանգությունն Ադրբեջանում, այլեւ ընդհակառակը, որպես կանոն ինքն է կազմակերպում ջարդերը: Այդ պարագայում, ըստ դիտորդների, ճիշտ կլիներ, եթե ԼՂՀ իշխանությունները ղեկավարվելով ՄԱԿ-ի 1948 թ. «Ցեղասպանության կանխարգելման եւ պատժելիության» մասին համաձայնագրի պահանջներով, դիմեր Հաագայի միջազգային դատարան՝ Ադրբեջանին դատապարտելու եւ քաղաքական փոխհատուցում պահանջելու հայցով, քանի որ Սումգայիթի հայության մեծամասնությունը ծագումով ղարաբաղցիներ են:

Տվյալ դեպքում չճանաչված ԼՂՀ-ի փոխարեն հայցվորի դերը կարող է ստանձնել ՄԱԿ-ի անդամ Հայաստանը, որը բազմիցս հայտարարել է արցախահայության անվտանգության երաշխավորը լինելու իր պատրաստակամության մասին: Դիտորդներն այն կարծիքի են, որ սումգայիթյան ցեղասպանությանն ամեն դեպքում պետք է հաղորդել միջազգային հնչեղություն, այստեղից բխող բոլոր հետեւանքներով:

[illegible]

«Հայաստանը գերադասում է ոչ թե կռվել, այլ առեւտուր անել»

ԵՐԵՎԱՆ, 28 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հայաստանը գերադասում է Ադրբեջանի հետ ոչ թե կռվել, այլ առեւտուր անել, սակայն առայժմ լավագույնը, որ կարելի է հուսալ՝ դա շարունակվող հրադադարն է: Այս մասին, ըստ «Վաշինգտոն թայմզ» թերթի, հայտարարել է Հայաստանի ԱԳ նախարար Ալեքսանդր Արզումանյանը: Ինչպես հաղորդում է «Ամերիկայի ձայն» ռադիոկայանը, թերթի «Հայկական առաքելություն» վերտառությամբ հոդվածում Ա. Արզումանյանը նշել է, որ Թուրքիան շահագրգռված է Հայաստանի հետ համագործակցելու հարցում, եւ Ադրբեջանը եւս պետք է բաց լինի առեւտրի համար: «Եթե սկսենք համագործակցել տնտեսության բնագավառում, ապա դա կնպաստի խաղաղության գործընթացին», ասել է նախարարը, շեշտելով, որ Կասպից ծովի նավթի բնագավառում էներգետիկայի ոլորտի արտասահմանյան ներդրողների համար Հայաստանը կարող է լավ դրամատուն լինել: Թերթը նշում է նաեւ, որ արտգործնախարարը խուսափել է Թուրքիային պարսավելուց 1915 թ. հայերի կոտորածի համար: Ըստ Արզումանյանի, այդ հարցով պետք է զբաղվեն պատմաբանները: Հայաստանի ԱԳ նախարարը ակնկալում է բանակցությունների համար հանդիպել պետքարտուղար Օլբրայթի եւ նրա տեղակալ Թալբոթի հետ, հայտնում է ռադիոկայանը:

USAID-ն ծավալելու է օգնությունը Հայաստանի լրատվամիջոցներին

Երեւանում Մ. Նահանգների դեսպանատան տեղեկատվական ծառայությունից ստացված հաղորդագրությունը տեղեկացնում է, որ Մ. Նահանգների Միջազգային զարգացման գործակալությունը (USAID), որը 1995 թ.-ից ի վեր զանգվածային անկախ լրատվամիջոցներին օժանդակելու տարբեր ծրագրեր է իրականացնում, որոշել է ընդարձակել իր օգնության դաշտը եւ նոր ծրագրեր իրականացնել Հայաստանում, ժողովրդավարության զարգացման հեռանկարով:

USAID-ը, ինչպես նշում է հաղորդագրությունը, իր օգնության ծրագրերն իրականացնելիս գլխավորապես հենվում է Եվրասիա հիմնարկության մասնագիտական պատրաստականության ու փորձառության վրա, ընդգրկելով նախկին Խ. Միության ողջ տարածքը: Այդ ծրագրերն ընդգրկում են զանգվածային լրատվամիջոցների կարողությունների մեծացմանը միտված շնորհների (գրանտ) եւ վերապատրաստման հնարավորությունների տրամադրումը: Օրինակ, Եվրասիա հիմնարկությունը Լվովում եւ Օմսկում անկախ թերթերի համար վարկային ֆինանսավորմամբ վերջերս իրականացրել է նոր տպարանների օրինակելի ծրագրերի մշակումը: Հետեւաբար USAID-ը նույն հիմնարկությանը խնդրել է ուսումնասիրել Հայաստանում զանգվածային լրատվամիջոցների կարիքները եւ Ռուսաստանում եւ Ուկրաինայում իրագործվածի նման ծրագրեր մշակել Հայաստանի համար եւս:

Այդ նպատակով, ինչպես վերջացնում է հաղորդագրությունը, կարեւոր է, որ հայկական զանգվածային լրատվամիջոցներն իրենք օժանդակեն իրենց հավաքական զարգացման համար անհրաժեշտ ծրագրերի մշակմանը:

Սեպտեմբերին ՆԱՏՕ-ի «Թուրքեստան-97»-ը՝ Թուրքիայի մասնակցությամբ

28 ՓԵՏՐՎԱՐ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»: Հաջորդ ամիս կայանալու է ՆԱՏՕ-ի գլխավոր քարտուղար Սոլանայի այցելությունը միջինասիական հանրապետություններ: Մարտի 10-ին Սոլանան կայցելի Ղազախստան, մարտի 11-ին՝ Կիրգիզիա, 12-ին եւ 13-ին՝ Ուզբեկստան, 14-ին եւ 15-ին՝ Թուրքմենստան: Նախատեսվում են Սոլանայի հանդիպումներն այդ երկրների նախագահների, ներքին գործերի եւ պաշտպանության նախարարների հետ: Այս այցելության նպատակը «Համագործակցություն հանուն խաղաղության» ՆԱՏՕ-ի ծրագրի շրջանակներում միջինասիական տարածաշրջանում բազմազգ զորավարժությունների նախապատրաստումն է: «Թուրքեստան-97» կոչվող զորավարժություններն անցնելու են 2 փուլով. սեպտեմբերի 15-ից 17-ը՝ Ղազախստանում, իսկ սեպտեմբերի 18-ից 25-ը՝ Ուզբեկստանում: Զորավարժություններին մասնակցելու են միջինասիական հանրապետությունների, ԱՄՆ-ի, Գերմանիայի, բալթյան երկրների, Վրաստանի եւ Թուրքիայի ստորաբաժանումները:

Մեքսիկա. Թմրաբիզնեսի ղեկավարին 2 մլն դոլարի կաշառքն էլ չփրկեց

28 ՓԵՏՐՎԱՐ, BBC: Մեքսիկայում ոստիկանությունը ձերբակալեց մի մարդու, որը համարվում է թմրաբիզնեսի երկրում ամենախոշոր գործարարներից մեկը: Ասամ Ալերմո դե Լեոնը մեղադրվում է նրանում, որ ղեկավարել է «Մեքսիկական ծոց» կոչվող թմրակարտելը: Ասում են, որ ցանկանալով ազատվել ձերբակալությունից, նա 2 միլիոն դոլարի կաշառք է առաջարկել իրեն ձերբակալած սպաներին:

500.000 ռուբլիանոցները՝ մարտի 17-ից

28 ՓԵՏՐՎԱՐ, BBC: Ռուսաստանի կենտրոնական դրամատունը հայտարարեց կես միլիոն ռուբլի անվանական գին ունեցող թղթադրամներ թողարկելու իր մտադրության մասին: Դրանք շրջանառության մեջ կդրվեն մարտի 17-ից:

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Բորիս Ելցինը դեմ բյուջեին եւ կողմ արհեստավարժ բանակին

28 ՓԵՏՐՎԱՐ, DW, BBC: Ժողովրդին ուղղած դիմումում Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինը խիստ քննադատության ենթարկեց խորհրդարանի բյուջետային քաղաքականությունը: Հեռուստատեսությամբ հեռարձակված իր ճառում Ելցինն ասաց, թե բյուջեի մասին օրենքում ոչ իրական շատ առաջարկություններ են պարունակվում: Կառավարությունը, վարչապետ Չեռնոմիրդինի գլխավորությամբ, իր աշխատանքին այքան էլ պատասխանատու չի վերաբերվել: Ելցինն, իր խոսքերով, ստորագրել է այդ օրենքը միայն եւ միայն երկրում հուզումներից խուսափելու համար: Միաժամանակ նա կոչ արեց լայնամասշտաբ բարեփոխումներ անցկացնել բանակում: Զինված պաշտպանության նախարար Իգոր Ռոդիոնովի քննադատությանը, Ելցինը շարունակում է պնդել, թե անհրաժեշտ է ստեղծել արհեստավարժ բանակ: Մոսկվայում գտնվող արեւմտյան թղթակիցները նշում են, որ Բորիս Ելցինի հեռուստաելույթը կուժգնացնի մոտակա օրերին կառավարության կազմում կատարվելիք փոփոխությունների մասին խոսակցությունները: Որոշ դիտորդներ չեն բացառում նաեւ վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինի (նկարում) պաշտոնաթողությունը:

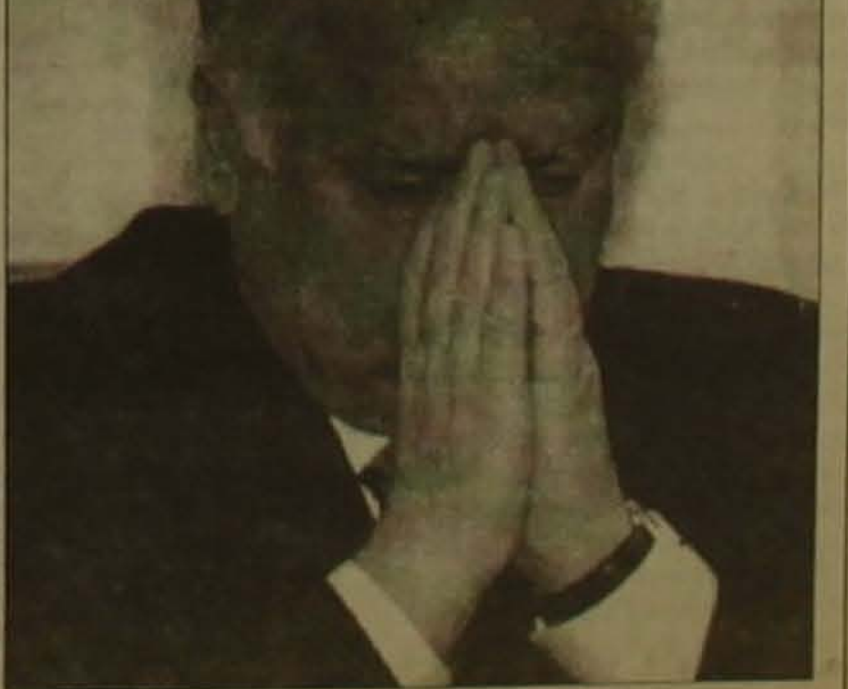
Ռոյթեր-Արմենպրես

digitised by A.R.A.R.@

ԵՐԵՎԱՆ

ՆԳ եւ ԱԱՆ-ը ամփոփում է անցած տարին

Փետրվարի 28-ին տեղի ունեցավ ներքին գործերի եւ ազգային անվտանգության նախարարության կոլեգիայի նիստ, որը վարում էր նախարար Սերժ Սարգսյանը:

Օրակարգում մեկ հարց էր. «ՀՀ ՆԳ եւ ԱԱ նախարարության ներքին գործերի համակարգի 1996 թ. օպերատիվ-ծառայական գործունեության արդյունքները»:

Զեկուցումով հանդես եկավ նախարարի առաջին տեղակալ գեներալ-մայոր Հայկ Հարությունյանը: Ներկայացնելով կատարված աշխատանքի համայնապատկերը, նա ընդգծեց նաեւ մի շարք թերություններ ու բացթողումներ: Մասնավորապես նշվեց, որ նվազել է հանցագործությունների, հատկապես նախորդ տարիներին կատարված հանցագործությունների բացահայտման տոկոսը, աճել է հետախուզվողների թիվը, որոնց գերակշիռ մասը պարտադիր զինծառայությունից խուսափողներն են: Հետախուզվողների թվի աճը մասամբ պայմանավորված է նախաքննության մարմինների եւ քրեական հետախուզության ստորաբաժանումների գործունեության անհամաձայնեցվածությամբ: Իհարկե, նախարարության մի շարք օղակների համագործակցությունը ՀՀ-ում Ինտերպոլի ԱԿԲ-ի հետ որոշ արդյունք տալիս է, սակայն այլ պետություններից հետախուզվողներին վերադարձնելու ուղղությամբ քայլերը դեռեւս անբավարար են: Անբավարար են նաեւ ապօրինի զենք-զինամթերքի առգրավման աշխատանքները, թեեւ հրազենի գործադրմամբ կատարված սպանությունների թիվը նվազել է: Անհանգստացնում է հանցագործություն կատարած անձանց մեջ անչափահասների տեսակարար կշռի աճը: Նախորդ տարվա համեմատությամբ 2 տոկոսով ավելացել են հանցավոր խմբերի կողմից կատարված հանցագործությունները: Գոհացուցիչ չի կարող համարվել նաեւ անձնագրերի փոխանակման ընթացքը: Ընդհանուր առմամբ նոր նմուշի անձնագրեր ստացել է ՀՀ քաղաքացիների ընդամենը 20 տոկոսը, ինչը հեռու է բավարար լինելուց: Նշվեց նաեւ, որ անմխիթար վիճակում է քրեական գործերով նյութերի պատրաստման, հանցագործությունների հաշվառման եւ գրանցման ընթացքը, անհրաժեշտ չափով չեն օգտագործվում տեխնիկական միջոցներ:

Զեկուցման շուրջ մտքերի փոխանակությանը մասնակցեցին ՆԳ եւ ԱԱ նախարարության կազմակերպված հանցավորության դեմ պայքարի գլխավոր վարչության, քրեական հետախուզության եւ ֆինանսական վարչությունների պետերը, որոնք վեր հանելով իրենց ստորաբաժանումների աշխատանքում տեղ գտած թերությունները՝ առաջարկեցին դրանք վերացնելու ուղիները:

Կոլեգիայի նիստն ամփոփեց ՆԳ եւ ԱԱ նախարար Սերժ Սարգսյանը: Նա մեկ անգամ եւս շեշտեց, որ զեկուցման մեջ նշված թերություններից զերծ չեն մի շարք ստորաբաժանումներ, մասնավորապես՝ Արագածոտնի, Սյունիքի մարզային ՆԳ վարչությունները, Կենտրոնականի, Արաբկիրի, Աշտարակի, Արագածի, Նաիրիի, Մեղրու, Սիսիանի, Վայքի, Նոյեմբերյանի, Ամասիայի ՆԳ բաժինները եւ այլն, որոնց ղեկավարներին հանձնարարվեց գործնական քայլեր ձեռնարկել դրանք վերացնելու համար: Նախարարն ընդգծեց կազմակերպված հանցավորության դեմ պայքարի գլխավոր վարչության եւ մյուս օղակների համագործակցության կարեւորությունը հատկապես թմրաբիզնեսի դեմ պայքարում, ինչպես եւ համապատասխան ստորաբաժանումների ղեկավարների ուշադրությունը հրավիրեց հասարակական հնչեղություն ստացած սպանությունների բացահայտման անհրաժեշտության վրա: Շեշտվեց, որ անհրաժեշտ է ուժեղացնել հասարակական կարգուկանոնի պահպանումը, ինչին կնպաստի նաեւ այն, որ նախատեսվում է պահակապատնեշային ծառայության արդիականացմանը զուգահեռ Երեւանում վերականգնել տեղամասային տեսուչների ինստիտուտը:

Անհրաժեշտ է ամենօրյա համակարգված աշխատանք, ընդգծեց նախարարը: Ներկայիս աշխատաոճը, երբ դեպքից դեպք, ըստ կատարված հանցագործության բոլոր ուժերն ուղղում ենք մի կետի, կայուն արդյունք տալ չի կարող:

Նախարարը տվեց նաեւ այլ հանձնարարականներ, շեշտելով, որ թերացող ստորաբաժանումները եւ դրանց ղեկավարները խստագույնս կպատժվեն:

Ընդունվեց կոլեգիայի որոշում:

ՀՀ ՆԳ ԵՎ ԱԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆ ԿԱՊԵՐԻ ԵՎ ԼՐԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

Կստեղծվի՞ ԱՊՀ աշխատանքային ընդհանուր շուկա

ԱՊՀ սոցապ նախարարները ավարտեցին երկօրյա նիստը

ԱՊՀ պետությունների աշխատանքի, տեղաշարժի եւ բնակչության սոցիալական պաշտպանության խորհրդակցական խորհրդի թվով 8-րդ երեւանյան երկօրյա նիստի արդյունքում ստորագրվել է Ռուսաստանի, Բելառուսի, Վրաստանի, Ղազախստանի, Կիրգիզիայի, Տաջիկստանի, Ուզբեկստանի, Ուկրաինայի եւ Հայաստանի սոցիալական ապահովության կամ տեղաշարժերի համապատասխան նախարարությունների ղեկավարների համատեղ որոշում: Այդ մասին երեկ մամուլի ասուլիսում հայտարարեց ՀՀ սոցիալական ապահովության նախարար Հրանուշ Հակոբյանը: Նա հայտնեց, որ երեւանյան հանդիպմանը չեն մասնակցել Մոլդովայի, Թուրքմենստանի եւ Ադրբեջանի ներկայացուցիչները: Հանդիպման օրակարգում դրված 10 հարցերի շուրջ քննարկումների արդյունքում ընդունվել են համապատասխան որոշումներ: Նախարարը նշեց, որ նիստի մասնակիցները աշխատել են փոխզիջումների տարբերակով: Նախ լսվել է բոլոր հանրապետությունների ներկայացուցիչների հաղորդումները իրենց երկրներում տիրող սոցիալ-աշխատանքային իրավիճակի եւ այդ ուղղությամբ տարվող միջոցառումների մասին: Այնուհետեւ քննարկվել է ԱՊՀ պետությունների աշխատանքային ընդհանուր շուկա ստեղծելու խնդիրը: Հրանուշ Հակոբյանը կարեւորեց այն հանգամանքը, որ Հայաստանից արտերկրներ մեկնող հայ երկրաշխատողները պետք է տվյալ երկրի օրենսդրությանը համապատասխան աշխատանք գտնեն: Նախարարը հիշեցրեց, թե 1993 թ.-ին ՌԴ-ի հետ նման պայմանագիր կնքվել է, իսկ Ուկրաինայի հետ ստորագրվածը շուտով կվավերացվի: Ընդ որում, նիստում քննարկված հարցերից մեկն էլ նվիրվել է այդպիսի ընդհանուր շուկայի ձեւավորման եւ աշխատանքային ուժի տեղաշարժի կարգավորման հիմնադրույթների մշակմանը: Նիստի մասնակիցները քննարկել են նաեւ աշխատանքի պաշտպանության մասին օրենքի նախագիծը: Պատասխանելով մեր հարցին, թե ԱՊՀ որ պետությունում է սոցիալական ապահովվածությունը ամենալավ վիճակում, եւ որում՝ ամենավատ, Հրանուշ Հակոբյանն ասաց, թե դժվար է միարժեք գնահատական տալ: Բոլոր երկրներում էլ ուշացնում են կենսաթոշակների, նպաստների կամ աշխատավարձի վճարումները:

«Բյուջեի դեֆիցիտը մեծ ցավ է բոլոր հանրապետությունների համար», նշեց նախարարը: Թեեւ, եթե օրինակ համեմատվելու լինենք հարեւան Վրաստանի հետ, ապա մի շարք ցուցանիշներով Հայաստանում վիճակն ավելի լավ է:

Նախարարը անդրադարձավ նաեւ սոցապ նախարարության ծրագրերին: Վերջում հայտնվեց, որ ԱՊՀ հաջորդ նմանատիպ նիստը, ըստ նախնական համաձայնության, տեղի կունենա Թբիլիսիում:

Ա. Հ.

ԼՐԱՏՎԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐ

Ընդհանուր ժողովը նախանշեց ընկերակցության հետագա քայլերը

ԵՐԵՎԱՆ, 28 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՓԱՍՏ: Այսօր ժուռնալիստների միության դահլիճում կայացավ Հայաստանի Զանգվածային լրատվության միջոցների ընկերակցության ընդհանուր ժողովը, որ հրավիրվել էր՝ քննելու մամուլի առաջ ծառացած օրախնդիր հարցերն ու համադրված մոտեցում մշակելու դրանց լուծման ճանապարհին: Ժողովը, որ վարում էր ընկերակցության խորհրդի նախագահող Հակոբ Ավետիքյանը, նախ քննեց ու որոշումներ կայացրեց մի շարք կազմակերպական հարցերի շուրջ, ապա անցավ օրվա հիմնական խնդիրների քննությանը, որ վերաբերում էին մամուլը ավելացած արժեքի հարկից 6 ամսով ազատելու մասին կառավարության կայացրած որոշմանն ու ոլորտում իրականացվելիք սեփականաշնորհման գործընթացին: Ժողովի մասնակիցներն իրենց տարակուսանքը հայտնեցին այն առնչությամբ, որ չնայած ընկերակցության խորհուրդը նախաձեռնելով ավելացած արժեքից ազատելու քայլը նկատի է ունեցել զանգվածային լրատվության բոլոր միջոցները, սակայն այսօր կառավարությունը նշում է միայն թերթերը՝ դրանից ազատելու վերաբերյալ: Ընդգծվեց, որ մամուլի միջոցների նման տարանջատումը նախ անընդունելի է, ապա եւ անարդյունավետ, քանզի համակարգի միայն մեկ օղակը առանձնացնելով, փաստացի ակնկալվող օգնությունը հասցվում է նվազագույնի: Ժողովը հանձնարարեց խորհրդին քայլեր ձեռնարկել՝ կառավարությանը համապատասխան բացատրություն ներկայացնելու եւ հիշյալ արտոնությունը նաեւ մամուլի այլ միջոցների համար ապահովելու ուղղությամբ:

Ժողովն օրակարգի առանձին հարցով անդրադարձավ սեփականաշնորհման խնդիրներին եւ արծարծելով խնդրի ընդգրկուն բնույթը, որոշեց մարտի 29-ին հատուկ ընդհանուր ժողով հրավիրել՝ քննելու բացառապես սեփականաշնորհմանն առնչվող հարցերը: Հետագայում հրավիրվելիք ժողովի օրակարգում ընդգրկվեց նաեւ կանոնադրական հնարավոր փոփոխությունների վերաբերյալ առաջարկների քննությունը: Մինչ այդ, խորհրդին հանձնարարական տրվեց նախապատրաստական աշխատանք տանել եւ ընդունել գրավոր առաջարկներ՝ գալիք ժողովին դրանք առավել ներկայանալի մատուցելու համար:

Ընկերակցության ընդհանուր ժողովը անդրադարձավ նաեւ ՀՀ վարչապետին կից մամուլի հարցերով խորհրդատվական խորհուրդ ստեղծելու իրողությանը եւ քննեց դրա գործունեության արդյունավետությունն ապահովելու ուղղությամբ կատարելիք աշխատանքների հարցը: Գոհունակություն հայտնվեց նման խորհուրդ առաջացնելու առթիվ եւ արծարծվեց այստեղ ընկերակցության ներկայացված անդամների գործունեության համադրման անհրաժեշտությունը: Ժողովը նաեւ նպատակահարմար գտավ հանձնարարել խորհրդին աշխատանք տանել խորհրդատվական հիշյալ մարմնի կազմը ընդլայնելու ուղղությամբ՝ ապահովելով այնտեղ ընկերակցության անդամ էլեկտրոնային լրատվամիջոցների ներկայությամբ:

Վերադառնալով կազմակերպական հարցերին, տեղեկացնենք, որ ժողովին հրավիրված էին եւ մասնակցում էին ոչ միայն ընկերակցության անդամները, այլ կանոնավորապես աշխատող լրատվության բոլոր միջոցները: Վերջիններիցս երկուսը՝ «Նոյյան Տապան Հայլայթս» անգլալեզու պարբերականն ու «Եթեր» շաբաթաթերթը տեղում անդամագրվեցին ընկերակցությանը, իսկ «Հայ FM 105,5» եւ «Լավսո» ռադիոկայանները տեղեկացրին առաջիկա օրերին դիմումագիր ներկայացնելու իրենց պատրաստակամության մասին, ինչով ընկերակցության անդամների թիվը հասնում է 33-ի:

Ժողովի ավարտին Հայաստանի Զանգվածային լրատվության միջոցների ընկերակցության լրակազմված վերստուգիչ հանձնաժողովը տեղեկացրեց, որ հանձնաժողովի նախագահ է ընտրվել «Գոլոս Արմենիի» թերթի գլխավոր խմբագիր Ֆլորա Նախշքարյանը:

ՀՀ նախագահը որպես վարչապետ

ՀՀ սոցապ նախարար Հրանուշ Հակոբյանը «Երեւան» տեղեկատուի թղթակցի այն հարցին, թե վարչապետի բացակայության ընթացքում ինչպես է հաղորդակցվում նրա հետ, պատասխանեց, որ վարչապետի որոշակի պարտականություններ ներկայումս ՀՀ նախագահն է կատարում, եւ ինքը նրան հաղորդակցվում է իբրեւ վարչապետի: ՀՀ նախագահն ընդունում է նաեւ կառավարության հյուրերին եւ երեկ ընդունելու էր ԱՊՀ երկրների պատվիրակներին: Ըստ տիկին Հակոբյանի, նախարարությունների հետ կապված միացյալ հարցերով վարչապետի հետ հաղորդակցվում է կառավարության աշխատակազմի ղեկավար-նախարար Գագիկ Շահբազյանը:

Ս. Պ.

ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

Ռուսաստանի տեղաշարժերի դաշնային ծառայության ներկայացուցչություն Երեւանում

Երեկ Երեւանում Ռուսաստանի տեղաշարժերի դաշնային ծառայությունը բացեց իր ներկայացուցչությունը, որին ներկա էին ՀՀ-ում ՌԴ դեսպան Անդրեյ Ուռնովը, ՌԴ տեղաշարժերի դաշնային ծառայության ղեկավարի տեղակալը, ՀՀ սոցապ փոխնախարարը, դիվանագետներ եւ լրագրողներ: Ծառայության բացումը ողջունեցին ներկա պաշտոնյաները, իսկ ներկայացուցիչ Եվգենի Նիկոլսկին հայտնեց, թե նորաստեղծ ներկայացուցչությունը կհամակարգի տեղաշարժային ընթացքները, երկու հանրապետությունների միջեւ օրենսդրական դաշտի համապատասխանությունը, պայմանագրերի կնքումը, աշխատանքային տեղաշարժերի եւ Ռուսաստան կամավոր ներգաղթողների հարցերը: Պրն Եվգենի Նիկոլսկին հայտնեց նաեւ, որ ծառայությունը կկարգավորի ինչպես Հայաստանից Ռուսաստան մեկնողների, այնպես էլ այնտեղից Երեւան եկողների խնդիրները: Ի դեպ, նրա ասելով, արդեն նախապատրաստվում է կամավոր տեղաշարժերի մասին համաձայնագիրը: Իր հերթին, ՌԴ տեղաշարժերի ֆեդերալ ծառայության ղեկավարի տեղակալ Գրիգորի Բարաբանովը մեզ հետ զրույցում հայտնեց, որ Ռուսաստանի եւ Հայաստանի այդ բնագավառում եղած համագործակցությունը մտել է իր տրամաբանական փուլին: Նրա ասելով, արդեն միջկառավարական համաձայնագրեր կնքելու փուլն է: Այնուհետեւ կշարունակվեն նաեւ լրատվության փոխանակումը, հնարավոր կանխագուշակումները, ինչպես նաեւ անօրինական տեղաշարժերի դեմ համապատասխանեցված միջոցառումները:

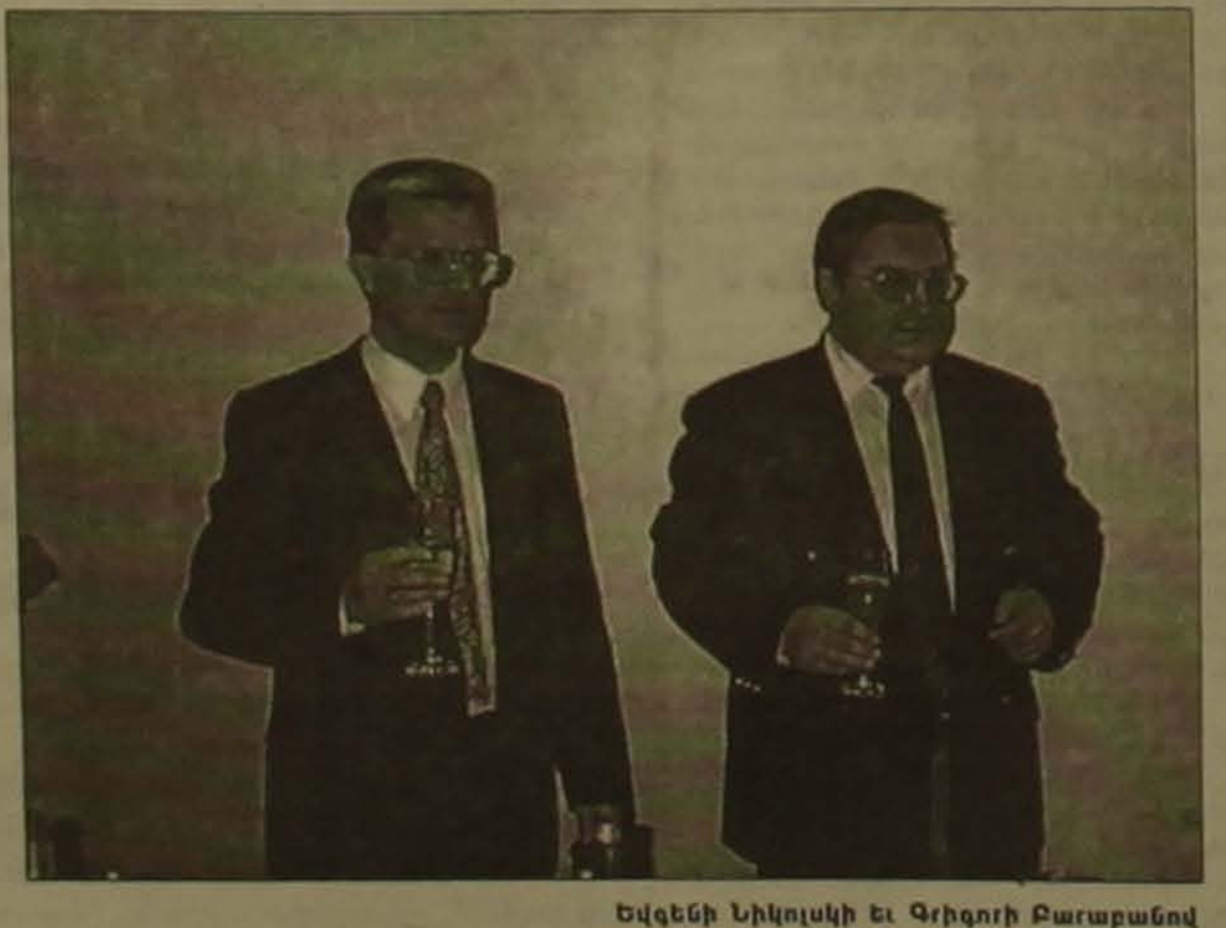

Եվգենի Նիկոլսկի եւ Գրիգորի Բարաբանով

Պրն Բարաբանովի ասելով, այսօր Ռուսաստանից Հայաստան տեղաշարժերը մեծ չեն: Իսկ Հայաստանից Ռուսաստանում պաշտոնապես գրանցված աշխատողների թիվը հասնում է 1007-ի, թեեւ կան նաեւ բազմաթիվ չգրանցվածներ: Հայաստանցիների արտագաղթը Ռուսաստան պրն Բարաբանովը բացատրեց տնտեսական գործոններով: Մեծ է հատկապես «աշխատանքային արտագաղթը»: Նրա ասելով, Ռուսաստանն ավելի շատ է աշխատուժ ներկրում, քան արտահանում: Այսօր ՌԴ-ում պաշտոնապես աշխատում են 105 երկրների մոտ 300 հազար մարդ: Ուստի, մտահոգությունն այն է, որ տեղաշարժերի ծառայությունները օժանդակեն տեղափոխվածներին, հատկապես, երբ նրանք աշխատանքային նկատառումներով են փոխել իրենց բնակության վայրը:

Ա. Հ.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Է տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն / հեռ. 581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածքը
«Ազգ» թերթի
Ցղումը «Ազգին» պարտադիր է
"AZG" DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Ընթացիկ

ՖՈՐՈՒՄ

Ընտրությունից՝ ընտրություն

Հայաստանյան ընտրությունների տխուր փորձը եւ ընտրական համակարգի կատարելագործման հնարավորությունները քննարկվում են IFES-ի նախաձեռնությամբ

Փետրվարի 27-ին «Անի» հյուրանոցի համաժողովների դահլիճում կայացավ ԱՄՆ-ի ընտրական համակարգերի միջազգային հաստատության (IFES) նախաձեռնած ընտրական օրենքին նվիրված ֆորումը: Մասնակիցների թվում էին քաղաքական կուսակցությունների, հասարակական կազմակերպությունների, ԱԺ պետաիրավական հանձնաժողովի, ԿԸՀ-ի ներկայացուցիչներ, լրագրողներ: Ողջունելով ֆորումի մասնակիցներին, Հայաստանում ԱՄՆ-ի արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Պիտեր Թոմսենը ներկայացրեց ամերիկյան ընտրական համակարգի մի շարք առանձնահատկություններ: Ըստ այդմ՝ նա խիստ կարեւորեց ընտրական գործընթացի հանդեպ ընտրողների վստահությունը: Հայաստանում IFES-ի ծրագրի ղեկավար Քրիստոֆեր Շիլդզը ներկայացրեց կազմակերպության գործունեության առանցքը՝ ընտրությունների տեխնիկական կողմը: Ֆորումի օրակարգով նախատեսված 1-ին հարցը հետեւյալ ձեւակերպումն էր ստացել. «Լավ օրենքը լավ ընտրությունների հիմքն է, բայց անպայմա՞ն է, որ լավ օրենքները լավ ընտրություններ ունենան»: Այս հարցի նկատմամբ արտահայտվեցին քաղաքական կուսակցությունների ներկայացուցիչները: Վկայակոչելով նախորդ ընտրությունների փորձը եւ [illegible] ունեցողները իրենց ընդգծված անհավատությունն էին արտահայտում Հայաստանում ընտրական համակարգի կատարելագործման արդյունավետության հանդեպ: Ռաֆայել Ղազարյանը (ԳիԱրՔՄի) նկատեց, որ «ամենակատարյալ օրենքը, երբ հայտնվում է խաբեբայի ձեռքում, այլանդակվում է»: Ղազարյանը նշեց, որ ընտրությունների օրինականության պահպանման ամենագործուն միջոցը հատուկ ներկանյութով ընտրողների ձեռքերի դաջվածքն է, ինչը կիրառվեց Չեչնիայում:

Ի պատասխան այս եւ նման մոտեցումների, Քրիստոֆեր Շիլդզը նկատեց. «Որպեսզի դեմոկրատիայի մեքենան առաջ ընթանա, պետք է առաջ նայել, այլ ոչ թե ցավել կատարվածի համար»: ԱՄՆ-ի Կոնգրեսի իրավախորհրդատու Մարկ Բրենեյնը ժողովրդավարության գործընթացում, որի հիմնական բաղադրիչը ընտրություններն են, կարեւորեց քաղաքական ընդդիմության դերը, ընդգծելով՝ «կա ընդդիմություն, կա ժողովրդավարություն»:

Այնուհետեւ ֆորումի մասնակիցները բաժանվեցին աշխատանքային խմբերի՝ քննարկելու ընտրական գործընթացի տարբեր փուլերի օրենսդրական կատարելագործման խնդիրներն ու մեխանիզմները: Այդ խնդիրները ներառում էին հանձնաժողովների կազմավորման, քվեարկության ընթացքի եւ արդյունքների հաշվման փուլերը: Խմբային քննարկումներից հետո արվեցին մի շարք առաջարկություններ: ԿԸՀ-ի կազմավորման շուրջ արված առաջարկությունները 2-ն էին. ա) ԿԸՀ-ն ձեւավորվում է ԱԺ-ում ներկայացված խմբակցություններից 2-ական ներկայացուցչով, մնացած տեղերի համար կատարվում է վիճակահանություն մասնակցելու հայտ ներկայացրած կուսակցությունների միջեւ. բ) ԿԸՀ-ն ձեւավորվում է ուղղակի, հավասար, փակ գաղտնի ընտրությունների արդյունքում (իրավունք ունեցող քաղաքացիները մասնակցում են ԿԸՀ-ի ձեւավորմանը):

Ինչ վերաբերում է ընտրողների ցուցակներին, ապա առաջարկներն այս դեպքում եւս տարբեր էին: Մասնակիցների մի մասն առաջարկում էր ընդհանրապես հանել «ընտրողցուցակ» հասկացությունը եւ առաջնորդվել միայն անձնագրում նշում կատարելով, մյուս մասն առաջարկում էր դուրս թողնել միայն ընտրողների լրացուցիչ ցուցակները:

Հաջորդ ուշագրավ առաջարկը վերաբերում էր ժամկետային զինծառայողներին ընդհանրապես քվեարկության իրավունքից զրկելուն:

Ամենաասուր եւ ելք չտեսնող քննարկումը վերաբերում էր ձայների հաշվմանը: Առաջարկ եղավ առանձնացնել ընտրություններն անցկացնող եւ հաշվիչ հանձնաժողովները: Խնդիրը հանգում էր հետեւյալին՝ ինչպե՞ս բացառել օրինախախտումները ընտրությունների ամենակարեւոր հաշվման փուլում: Եվ քանի որ վերջնական պատասխան գտնելը դժվար էր, մասնակիցներից մեկը կատակեց, ասելով, որ քվեաթերթիկները պետք է ուղարկել Ֆրանսիա կամ ԱՄՆ՝ այնտեղ հաշվվելու համար: Մեկ այլ մասնակից ավելացրեց՝ բայց վստահված անձինք պետք է ստորագրեն ինքնաթիռի վրա:

Արված առաջարկները կմշակվեն IFES-ի կողմից ընտրական օրենսգրքում ընդգրկելու հեռանկարով:

IFES-ի ծրագրերի հայաստանյան ներկայացուցիչ Քրիստոֆեր Շիլդզը տեղեկացրեց, որ Հայաստանի նկատմամբ IFES-ի ծրագրերում նախատեսվում է տեխնիկական օժանդակություն այն բոլոր կուսակցություններին, շահագրգիռ կողմերին, որոնք ներգրավված էին ընտրական օրենսգրքի մշակման աշխատանքներում:

Օրենքի ընդունումից հետո IFES-ի հաջորդ քայլը կլինի ընտրական հանձնաժողովներում ընդգրկված անձանց ուսուցումը ընտրական օրենքի եւ ընտրությունների կազմակերպման ու անցկացման կարգի վերաբերյալ:

ՆԱՐԻՆԵ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼ

Երկու նոր թերթ Գյումրիում

Յուրաքանչյուր ծնունդ ինքնին ի սկզբանե բարի է, թերթի ծնունդը հայի համար՝ առավել եւս: Իսկ այսօրվա Գյումրիում նոր պարբերականի, այն էլ՝ միանգամից երկուսի ծնունդը առանձնապես ուրախացնող իրադարձություն է: «Հյուսիսային Հայաստան» անունն է կրում Շիրակի մարզպետարանի նորաստեղծ պաշտոնաթերթը, որը սկսել է լույս տեսնել հունվարի վերջից, 1 տպագրական մամուլ (4 էջ) ծավալով: Ինչպես ասված է առաջին համարի «Կայացում» վերնագրով մուտք-խմբագրականում, թերթի ստեղծագործական կոլեկտիվը, որդեգրելով ձայների ու կարծիքների բազմազանության սկզբունքը եւ չորրորդ իշխանության ընձեռված ազատությունն ամենից առաջ Պատասխանատվություն համարելով, ձգտելու է օգնել մարզի, նախադեպը չունեցող կառույցի կայացմանը, նրա առջեւ ծառացած բարդ խնդիրների լուծմանը: Թերթի առաջին համարներն աչքի են ընկնում տեղեկատվական հագեցվածությամբ, մարզում առկա ցավոտ հարցերին մոտ կանգնելու պատրաստակամությամբ:

Եթե մարզային պաշտոնաթերթի լույսընծայումն այնուամենայնիվ սպասվում էր, ապա այս ամիս կրպակներում հայտնված ութ էջանոց «Անցուդարձ Գյումրի-Էքսպրեսը» հաճելի անակնկալ էր ընթերցողի համար: Հաճելի՝ ոչ միայն իր հայտնության փաստով, այլեւ մատուցման ու ասելիքի թարմությամբ, խոստումնալից ուղղվածությամբ, ճշմարտությունն ամեն գնով պաշտպանելու ոգեւունչ, բայց լուրջ պահվածքով: «Կումայրի» հրատարակչության հասարակական-քաղաքական անկախ շաբաթաթերթը հավակնում է ընթերցողական կայուն լսարան նվաճելու ոչ միայն Շիրակի մարզում: Խմբագրակազմը հույս ունի, որ այն սիրով կկարդան մասնավորապես մայրաքաղաք Երեւանում եւ այլուր բնակվող ծնունդով շիրակցի ընթերցողները:

«Անցուդարձի» լույսընծայումը ողջունել են Շիրակի մարզպետ Արտաշես Գեղամյանը, Գյումրիի քաղաքապետը, ողջերթի խոսք են հղել Հայաստանի ժուռնալիստների միության նախագահ Աստղիկ Գեւորգյանը, ուրիշներ: Մեր կողմից այս երկու թերթերից յուրաքանչյուրին ցանկանք իրոք նոր եւ փնտրված թերթ լինելու հաջողությունը, այսօր քիչ լրագրերի տրվող երկար, հաստատուն ճանապարհ:

Գ. Մ.

Լոռի. Մամուլի ընտանիքում՝ «Երկունք»

Հայաստանի գրողների միության Լոռու մարզային բաժանմունքը հրատարակեց իր պարբերաթերթը, որի առաջին երկու համարներն արդեն ներկայացվել են ընթերցողին: «Երկունք» թերթի խմբագիրն է Մանվել Միկոյանը՝ «Ազգի» մարզային թղթակիցը եւ բանաստեղծությունների մեկ ժողովածուի հեղինակը:

Գրական պարբերականի լույսընծայումն ինքնին կարեւոր իրադարձություն է, քանզի մեկուսացված (հաղորդակցության ցանցի ներկայիս վիճակի առումով) շատ ստեղծագործողների համար ներկայանալու եւ ինքնորոշվելու միակ կայուն հնարավորությունն է: Հուսանք, որ «Երկունքը» շատ շուտով կստեղծի իր տեղն ու կշիռը եւ կդառնա մեր վերակենդանացած գրական մամուլի անքակտելի մասը:

Ա. Ղ.

ՍԱԿԱԳՆԵՐ

Էլեկտրատրանսպորտը կթանկանա, հեռախոսավարձն առայժմ անփոփոխ է

ՀՀ նախագահական ընտրություններից հետո իշխանությունները կարծես հասկացան, որ պետության սոցիալական քաղաքականությունը պետք է շրջվի դեպի սոցիալապես անապահով խավը: Այս «բացահայտումն» արտահայտվեց նախագահի ելույթներում, սոցապ նախարարի, մյուս պաշտոնատար անձանց ելույթներում: Որպես առաջին քայլ՝ բարձրացվեցին կենսաթոշակային նպաստները (անշուշտ, ո՛չ նվազագույն կենսապահովման չափով, բայց թոշակառուները, համենայնդեպս, մի քանի հաց, մի քանի տասնյակ գրամ պանիր ավելի գնելու հնարավորություն ստացան): Սակայն, ցավոք, արթուն են նաեւ սակագնային առաջընթացի մուսաները, եւ սակագների գարնանային մակընթացության վերաբերյալ խոսակցությունները շարունակում են պղտորել հասարակական միտքը: Բնակչությունն անհանգստությամբ քննարկում է, մասնավորապես, հասարակական տրանսպորտի եւ հեռախոսավարձի սպասվող վերելքը:

Ինչպես տեղեկացանք տրանսպորտի եւ հաղորդակցության նախարարությունից, ապրիլի 1-ից իսկապես նախատեսվում է բարձրացնել էլեկտրատրանսպորտի ուղեվարձը: Պատճառը, հասկանալի է, էլեկտրաէներգիայի թանկացումն է: Վատ չէր լինի, եթե այդ ընդամենը ապրիլմեկյան կատակ լիներ, սակայն այդ հիշարժան օրվանից տրամվայի եւ տրոլեյբուսի ուղեվարձը կհավասարվի ավտոբուսի առայժմ գործող ուղեվարձին (50 դրամ), իսկ մետրոյից օգտվողները կվճարեն (նույնպես առայժմ) 40 դրամ: Նախարարության պաշտոնյաների կարծիքով, սա էլ է չնչին գումար եւ չի արտահայտում մետրոպոլիտենի իրական ծախսերը: Մոսկվայում, օրինակ, մետրոյի ուղեվարձը 150 դրամին համարժեք գումար է, իսկ շահագործման ծախսերը նույնն են, ասում են նրանք: Ճիշտ է, անհամեմատ բարձր են նաեւ մոսկվացիների աշխատավարձերը, բայց այս փաստն ինքնին չի թեթեւացնում մետրոպոլիտենի գոյատեւման խնդիրը:

Ինչ վերաբերում է հեռախոսավարձին, ապա այն առայժմ անփոփոխ է: Համենայնդեպս, «Արմենտելում» հերքեցին մարտի 1-ից հեռախոսավարձի բարձրացման մասին շրջող լուրերը (առայժմ, որովհետեւ «Արմենտելի» փոխտնօրենի կարծիքով, օրինակ, այսօր գործող սակագինը (101 դրամ) չնչին գումար է տրանսպորտի, էլեկտրաէներգիայի սակագների համեմատությամբ): Նկատենք, որ Երեւանի հեռախոսացանցի աշխատանքին ավելի քան համարժեք այս գումարը, փոխարենը, համապատասխանում է մեր պետության «աշխատավարձային քաղաքականությանը»:

Լ. Պ.

ՄՏԵՐՄԻԿ

Տերավոր, զգաստ, տեղում ժողովուրդ

Հայոց Հայրապետը Ավստրալիայում է, բայց Սուրբ Էջմիածնում է իրեն զգում: Հայոց վարչապետը Լոնդոնում է, բայց Հայոց Հանրապետության հրապարակի Հայոց կառավարական շենքում է իրեն զգում: Հայոց նախագահը ճաշից հետո Հայոց վարչապետարանում է, բայց ՀՀ նախագահի նստավայրում է իրեն զգում: Տերհուսիկը Յոթերորդ երկնքում է, բայց ինքն իրեն Տերհուսիկի մոտ է զգում: ԱԺ նախագահը Ըմբոնումի մոտ է, բայց ինքն իրեն Վանի թագավորի մոտ է զգում: ՆԳԱԱ նախագահը Բոնումի մոտ է, բայց Ազատության մոտ է իրեն զգում: Արա Սահակյանն իր խմբի հետ մոտ Փորն է ընկել, բայց ինքն իրեն Ճիշտ Նախագահության մոտ է զգում, իսկ տղերքը, երբ ճաղերի ետեւում չեն, ուրեմն Փախուստի Թաֆուսցի մոտ են, որովհետեւ խմբապետ Շավարշն ասել է, թե Դրոն կանչել է:

Աշոտ Բլեյանը կրթության նախարարի պաշտոնական աթոռում է, բայց իրեն Բաքվում է զգում:

Փառքդ շատ, Աստված, Անցումային էս շրջանում հայ ժողովուրդն ինքն իր մոտ է, ինչպես ղեկավարներն են լինում իրենք իրենց մոտ:

ՀՐԱՉՅԱ ՄԱԹԵՎՈՍՅԱՆ

Հաշմանդամ երեխաների օգնության ծրագիր

Ըստ սոցապ նախարարության տվյալների, Հայաստանում գրանցված են մոտ 7000 հաշմանդամ երեխաներ:

Մանկաբույժ հոգեբանների կարծիքով, պարզ շարժողական գործողություններ պահանջող աշխատանքները նպաստում են հաշմանդամի նյարդամկանային համակարգի զարգացմանը, իսկ վարձատրությունը հիվանդին կներշնչի հավատ իր հնարավորությունների եւ ապագայի նկատմամբ: Հայկական կարմիր խաչի եւ Նիդեռլանդական կարմիր խաչի ընկերությունները համատեղ իրականացնում են հաշմանդամ երեխաների օգնության ծրագիր, որի նպատակն է օժանդակել հաշմանդամ երեխաների ֆիզիկական եւ հոգեբանական վերականգնմանը, բարելավել նրանց կենցաղային պայմանները: Ծրագրով նախատեսվում է երեխաների կողմից փոստային ծրարների պատրաստում, որոնց իրացումից (սակագինը 40–45 դրամ) գոյացող գումարները կօգտագործվեն հաշմանդամ երեխաների նպաստների եւ ծրագրի զարգացման համար:

Այն երեխաները, որոնց կհետաքրքրեն մանրամասները, կարող են դիմել Հայկական կարմիր խաչի ընկերություն՝ Անտառային 188 հասցեով, կամ ուղղակի զանգահարել 56-06-30, 58-00-03, 58-15-13 հեռախոսահամարներով:

Ա. Ս.

Զբոսաշրջության կազմակերպմանը՝ արհեստավարժ երանգ

ՀՀ առեւտրի, սպասարկման եւ զբոսաշրջության նախարարության մամուլի ծառայությունից հայտնում են, որ Իսրայելի միջազգային համագործակցության MASHAV կենտրոնի հետ համատեղ կազմակերպվել է «Գյուղական զբոսաշրջություն» մասնագիտության դասընթացների մրցութային ընդունելություն: Դրանք կընթանան օգոստոսի 28-ից սեպտեմբերի 26-ը Գոլդա Մեյրի անվան Մաունթ-Կարմելյան ուսումնական կենտրոնում: Մասնակցության հայտ կարող են ներկայացնել պլանավորման եւ պետական կառավարման բնագավառում գիտելիքներ եւ փորձ ունեցող 27–50 տարեկան այն անձինք, որոնք տիրապետում են անգլերենին եւ կներկայացնեն սեփական նախագիծ գյուղական զբոսաշրջության զարգացման մասին: Նախարարությունը MASHAV-ի եւ REHOVOT ուսումնահետազոտական կենտրոնի հետ կազմակերպում է նաեւ դասընթացներ «Զբոսաշրջությունը որպես տարածքային զարգացման մեխանիզմ» թեմայով (հունիսի 3-հուլիսի 27): Ճանապարհածախսը, սնունդը, հյուրանոցը, ապահովագրությունը եւ մուտքի թույլտվությունը լիովին ապահովում է իսրայելական կողմը:

Ա. Գ.

digitised by A.R.A.R.@

ատոմակայաններ

ՏԵՍԱԿԵՏ

«Միջուկային էներգետիկան՝ ամենից վտանգավորն ու թանկը»

Անկումն սկսվել էր դեռևս Չեռնոբիլյան աղետից առաջ

Ավելի քան 50 տարի աշխարհում մրցակցություն էր գնում միջուկային և էներգիայի այլ տեսակների միջև:

Այսօր այդ վեճն ավարտված է: Միջուկային էներգետիկան չկարողացավ ապացուցել իր խոստացած հուսալիությունն ու տնտեսապես ձեռնտու լինելը և այդ մրցակցությունում պարտվեց:

Որոշ ուժեր այդ պարտությունը կապում են Չեռնոբիլի ատոմակայանի (ՉԱԷԿ) վթարի հետ: Իբրև թե վթարից հետո, ոչ իրատեսորեն, ամենուրեք անվստահություն առաջացավ միջուկային էներգետիկայի նկատմամբ:

Ժխտելով Չեռնոբիլի վթարի դերը, պետք է նշել, որ միջուկային էներգետիկան վթարից տարիներ առաջ, երբ արդեն պարզ դարձավ, որ գոյություն ունեցող էներգիայի բոլոր տեսակների մեջ ամենից վտանգավորն ու թանկն է, սկսեց անկում ապրել:

Նշված ոլորտում նոր քաղաքականության ձևավորման գործում տնտեսականը ամենահիմնական գործոններից էր: Իհարկե, այստեղ վճռորոշ դեր խաղաց նաև այն, երբ ճշտվեցին հետևյալ հարցերը. «խաղաղ ատոմ» գաղափարը խաբկանք է, բացարձակ հուսալի ռեակտոր գոյություն չունի, չկա որևէ հուսալի եղանակ ռադիոակտիվ թափոնները անվտանգ ու ապահով պահելու համար, ապահովված չէ բնակչության միջուկային և ճառագայթային անվտանգությունը, հսկայածավալ ֆինանսական ներդրումներ են պահանջվում փակված ատոմակայանների համեմատաբար անվտանգ պահպանման համար:

Սկզբնական շրջանում միջուկային էներգետիկայի զարգացմանը նպաստեց նաև այն, որ ատոմի շնորհիվ էներգիա ստանալու հեռանկարը ոգեշնչեց գիտնականներին ու հասարակայնությանը: Ատոմագետ գիտնականները, միջուկային զարհուրելի զենք ստեղծելուց հետո, հույս ունեին ատոմակայաններ ստեղծելով քավել իրենց մեղքը, իսկ հասարակայնությունը կարծում էր, թե կործանարար զենքի փոխարեն կապահովվի «մաքուր», «անվտանգ», «հուսալի», «էժան», «անսպառ» էներգիայով:

Դժբախտաբար, երկուսի հույսերն էլ չարդարացան, և նրանք խոր հիասթափություն ապրեցին, երբ հայտնի դարձավ ատոմակայանների միջուկային զենքի արտադրության հանգույցը լինելու և «խաղաղ» ու «էժան» էներգիայի խիստ վտանգավոր ու թանկ լինելու փաստը:

Ժամանակի ընթացքում բժշկակենսաբանական ուսումնասիրությունները ցույց տվեցին, որ ատոմակայանները, նույնիսկ սովորական աշխատանքային պայմաններում, առանց որևէ նորմատիվային խախտումների, ռադիոակտիվությամբ աղտոտում են օդը, հողը, ջուրը: Ճառագայթման բարձր դոզաները մահացու են, իսկ ցածր դոզաները առաջացնում են ժառանգական հիվանդություններ: Վերջին տարիների ուսումնասիրությունները պարզել են, որ օրգանիզմի համար ռադիացիոն ճառագայթման ցածր դոզաների մշտական ազդեցության վտանգը ավելի փոքր չէ, քան բարձր դոզաների մեկ անգամյա ազդեցությունը: Եվ ընդհանրապես, օրգանիզմի համար ճառագայթման ցածր դոզաների անվտանգ մակարդակ գոյություն չունի:

Ատոմային արդյունաբերության աշխատողներն ու նրանց երեխաները, և ովքեր ապրում են ատոմակայանի մոտակայքում ավելի շատ են տառապում քաղցկեղից, ժառանգական թերություններից, իմունային համակարգի խախտումներից և այլն, քան այդ կայաններից հեռու բնակվողները:

Սակայն համաշխարհային միջուկային էներգետիկայի ջատագովները այլ կարծիքի են: Վերջերս Ատոմային էներգիայի միջազգային գործակալության (ԱԷՄԻԳ՝ ՄԱԳԱՏԷ) գլխավոր տնօրեն Հանս Բլիքսը հայտարարել է. «Աշխարհի և ոչ մի վայրում չի հայտնաբերվել այնպիսի մի փաստ, որ քաղաքացիական նշանակության միջուկային որևէ կայանի աշխատանքի ընթացքում առաջացած ճառագայթումը ազդի մարդու առողջության վրա»: Պատահական չէ, որ նրանք բնագավառի իրական պատկերը ներկայացնող տեղեկությունները գաղտնի են պահում:

Միջուկային էներգետիկան վերելք ապրեց մինչև 1975 թիվը: ԱԷՄԻԳ-ի 1974 թ. կանխատեսմամբ միջուկային էներգիայի գործող հզորությունը 2000 թվին աշխարհում պետք է կազմի 4450000 ՄՎտ:

Այժմ, երբ մինչև դարավերջը մնացել է 4 տարի, աշխարհում գործող 434 ռեակտորներ ունեն միայն 340000 ՄՎտ գումարային հզորություն: Եթե այս թվին գումարենք այժմ նորոգվող 34 ռեակտորների (27000 ՄՎտ) և կառուցման փուլում գտնվող 62 ռեակտորների հզորությունները (ընդունելով յուրաքանչյուրի հզորությունը 1000 ՄՎտ), միևնույն է, ստացված թիվը ավելի քան 10 անգամ փոքր կլինի կանխատեսվածից:

Տեղին է նշել, որ աշխարհում ավելի քան 40 ռեակտոր արդեն 25 և ավելի տարիներ գործում են, բնականաբար, մոտակա տարիներին դրանք պետք է փակվեն նորմատիվային ժամկետները, «դիմացկունության պաշարը» սպառելու, հնացած լինելու պատճառով (մինչ այժմ աշխարհում փակվել է 84 ռեակտոր, 21823 ՄՎտ): Ըստ ԱԷՄԻԳ-ի տվյալների, եթե 1960 թվին սկսվել է կառուցվել 9 նոր ռեակտոր (400 ՄՎտ), իսկ 1970 և 1976 թվերին համապատասխանաբար 37 ռեակտոր (27000 ՄՎտ) և 33 ռեակտոր (32000 ՄՎտ), ապա 1977 թվին սկսվել է միայն 19 նոր ռեակտորի (19000 ՄՎտ) կառուցումը: Եվ այսպես, նվազելով 1994 թվին այն արդեն հասավ 2 ռեակտորի, իսկ 1995 թվին աշխարհում և ոչ մի նոր ռեակտորի կառուցման աշխատանք չի սկսվել:

Ինչպես տեսնում ենք, ոչ թե Չեռնոբիլյան աղետից հետո, այլ դրանից դեռ 10 տարի առաջ, կտրուկ շրջադարձ կատարվեց էներգետիկայի բնագավառում տարվող քաղաքականությունում ի վնաս միջուկային էներգետիկայի:

Նույնիսկ իրերի դրության այս պայմաններում, առանձին ուժերի կողմից զուտ գերատեսչական շահերից ելնելով, ոտնահարելով մարդու իրավունքները, գործադրվում է ամեն ջանք ու եռանդ մարդկության ապագան միջուկային էներգիայի հետ նորից կապելու համար: Միջուկային էներգիայի միջազգային մաֆիան վարպետորեն է առաջ տանում իր քարոզչությունը շատ երկրներում չունենալով իրական տեղեկություն, դրական վերաբերմունք ունեն էներգիայի այդ տեսակի նկատմամբ:

Զարմանք է պատճառում ԱԷՄԻԳ-ի լոբբիստների արտահայտած տեսակետը. «Միջուկային էներգիան տնտեսության լավ հիմք է և էլեկտրականության կարևորագույն աղբյուր: Սպասվում է, որ էլեկտրականության նկատմամբ երկարաժամկետ շարունակվող պահանջարկը կբերի միջուկային էներգիայի առավել զարգացմանը»:

Ցավալի է, որ ԱԷՄԻԳ-ը, որի գործունեությունը պետք է սահմանափակվեր միայն ատոմային էներգիայի հսկողության (անվտանգության ապահովման) շրջանակներում, իրականում գլխավորում է միջուկային էներգիայի զարգացման քարոզչությունը: Այդ նպատակին են ծառայում հատուկ ստեղծված գերատեսչական կառույցներ, բանկեր, գիտահետազոտական հիմնարկներ և այլն:

Փորձագետների գնահատմամբ ԱԷՄԻԳ-ը իր ձեռքում կենտրոնացնելով մի շարք զարգացած երկրների ֆինանսական, քաղաքական ու տեխնոլոգիական հզորությունները և ղեկավարվելով զուտ գերատեսչական շահերով, լուրջ սպառնալիք է դարձել մարդկության ապագային:

Ատոմակայանների անվտանգության բարձրացման և աստիճանաբար դրանց փակման գործին օգնող Մեծ յոթնյակը և Եվրոպական համագործակցությունը նույնպես իրենց նպատակին չեն ծառայում: Դրանք, վերոհիշյալ առաքելությունը իրականացնելու փոխարեն, աջակցում են կառուցման ընթացքում գտնվող ռեակտորների շինարարության ավարտի և որոշ ռեակտորների շահագործման ժամկետները երկարացնելու գործին:

Ճիշտ է, Արևմտյան Եվրոպայի 15 երկրներից 14-ը, բացառությամբ Ֆրանսիայի, հրաժարվել են միջուկային էներգիայի հետագա զարգացումից, սակայն հենց այդ երկրների համապատասխան գերատեսչությունները նոր ռեակտորներ կառուցելու համաձայնություն են ձեռք բերում Արևելյան Եվրոպայում և տնտեսապես թույլ երկրներում:

Արտահանելով էկոլոգիապես և տնտեսապես մերժված տեխնոլոգիաներ, նրանք շահույթ են ստանում, իսկ ատոմակայան կառուցող երկրները տնտեսապես թուլանում են, այն պարզագույն պատճառով, որ ատոմակայանները չեն ծածկում իրենց իսկ ծախսերը և գոյատևում են միայն լրացուցիչ վճարումների հաշվին: Օրինակ, միջուկային էներգիայի ջատագով Ֆրանսիայի էներգետիկ գերատեսչությունը 145 մլրդ ֆրանկ պարտք ունի: Չնայած դրան, հասկանալի պատճառներով, ԱԷԿ-երի արտադրած էներգիան սպառողներին վաճառում է ցածր գներով:

Միջուկային էներգիայի թանկ լինելը պայմանավորված է նրանով, որ ստիպված է վճարել իր ամբողջ գործունեության համար ներառյալ պոտենցիալ վնասը: 1950-1990 թթ. ԱՄՆ-ի կառավարությունը միջուկային էներգետիկայում ներդրել է 492 մլրդ դոլար: 1995 թ. տվյալներով, այդ երկրում ատոմակայաններից արտադրած մեկ կիլովատ-ժամ էներգիայի ինքնարժեքը կազմում է 9 ցենտ, այն դեպքում, երբ էներգիայի տեսակների մեջ թանկ համարվող քամու միջոցով արտադրվածը 5-7 ցենտ: ԱՄՆ-ի Վաշինգտոնի նահանգում ատոմակայանի կառուցումը ավարտելուց հետո, մեկ օր անգամ չշահագործելով, կայանը փակվել է տնտեսական պատճառներով:

Այսօրվա չափանիշերով, շահագործումից հանված փակված ատոմակայանի անվտանգությունը ապահովելու համար անհրաժեշտ են մոտավորապես այնքան ֆինանսական միջոցներ, ինչքան ծախսվել է այդ օբյեկտի կառուցման համար: Յուրաքանչյուր ռեակտորի (1000 ՄՎտ) կառուցման ծախսերը գնահատվում են 3-4 մլրդ դոլար: Եթե ելնենք այդ հաշվարկից, ապա այսօր աշխարհում առկա ռեակտորների կառուցման և հետագայում դրանց փակման ծախսերը կկազմեն 3-4 տրիլիոն դոլար:

Իմիջիայլոց, նույնիսկ խիստ վտանգավոր ռեակտորների փակելը տնտեսապես դժվար լուծելի հարց է դարձել: Օրինակ, Ուկրաինան ֆինանսների բացակայության պատճառով չի կարողանում փակել ՉԱԷԿ-ի գործող երկու ռեակտորները: Ըստ այդ երկրի կառավարության հաշվարկների, նշված երկու ռեակտորների փակման և վթարված ռեակտորի համար նոր սարկոֆագի կառուցման ծախսերը կազմում են 14 մլրդ դոլար: Մեծ յոթնյակը այդ նպատակի համար հատկացնում է 200 մլն դոլար, սակայն Ուկրաինան մերժում է, համարելով չնչին գումար, համեմատած պահանջվող ծախսերի հետ:

Ինչպես հայտնի է, չեռնոբիլյան աղետից անմիջապես հետո, արևմտյան երկրների քաղաքագետներն ու միջուկային անվտանգության փորձագետները ընդհանուր եզրահանգման եկան Արևելյան Եվրոպայում և Խորհրդային Միությունում գործող RBMK և VVQR-230 մոդելների ամենավտանգավոր 25 ռեակտորները շուտափույթ փակելու հարցում: Ցավալի է, որ ֆինանսների պակասը խոչընդոտելու է նաև այս կարևորագույն ծրագրի իրականացումը: Անգամ միջուկային էներգետիկայի լոբբիստները չեն կարող մերժել այն փաստը, որ չնայած խոշորածավալ ներդրումներին ու թափած ջանքերին ատոմակայանների շահագործման, ուրանի արդյունահանման, միջուկային վառելիքի վերամշակման, ռադիոակտիվ թափոնների տեղափոխման և պահեստավորման ընթացքում անհնար է կանխել ռադիոակտիվ նյութերի թափանցումը շրջակա միջավայր:

Ատոմակայանների մարդկությանը սպառնացող վտանգի և տնտեսությանը հասցրած վնասի խոր գիտակցում է պետք համարել այն փաստը, որ Հարավսլավիայի խորհրդարանը 1989 թվին արգելեց այդ երկրում ատոմակայաններ նախագծելը, ինչպես նաև կառուցելը օրինախախտման մեղավորների համար սահմանելով 5 տարվա ազատազրկում:

Չնայած միջուկային էներգիան իր տեղը զիջել է, սակայն այդու հանդերձ, տվյալ բնագավառի օգտին իրականացվող հետևողական կողմնակալ քարոզչությունը խոչընդոտում է էներգիայի արդյունավետ ու նպատակահարմար տեսակների օգտագործումը:

Մասնագետները վստահորեն այն կարծիքն են հայտնում, որ միջուկայինի փոխարեն այլընտրանքային էներգիայի կիրառման խոչընդոտները ոչ թե տնտեսական են կամ տեխնիկական, այլ քաղաքական և գերատեսչական:

Նշված արգելքները հաղթահարելու համար անհրաժեշտ է հասարակությանը հնարավորություն ընձեռել լիարժեք տեղեկություններ ստանալու և իր ակտիվությունը դրսևորելու: Հակառակ դեպքում իշխանություններին հազիվ թե հաջողվի երկրում ձեռնտու և էկոլոգիապես նպատակահարմար էներգետիկական համակարգ ունենալ:

Աշխարհի տարբեր երկրներում միջուկային էներգիան անհամաչափ է զարգացել: Այժմ էլեկտրաէներգիայի արտադրությունում ատոմակայանների բաժինը եթե Լիտվայում կազմում է 86, Ֆրանսիայում 76, Բելգիայում 56, ապա Չինաստանում, Հնդկաստանում, Պակիստանում մոտավորապես մեկ տոկոս:

Այն երկրները, ուր միջուկային էներգիան գերակշռող է, պարզ է, որ էներգիայի բնագավառում բարեփոխումներ կատարելիս պետք է անցնեն տնտեսական ցնցումների ճանապարհով: Բայց այնպիսի երկրների համար, ինչպիսիք են ԱՄՆ-ը և Ռուսաստանը այդ անցումը կարող է լինել մեղմ, քանի որ միջուկային էներգիայի ներդրումը նշված երկրներում կազմում է շուրջ 12 տոկոս: Օրինակ, Ռուսաստանը միայն էներգիայի խնայողությամբ կարող է տնտեսել այնքան էլեկտրաէներգիա, որը ավելի քան 3 անգամ կգերազանցի այդ երկրի ատոմակայանների արտադրանքը:

1993 թ. գիտական հաշվարկներով, էներգետիկայի բնագավառում իրականացվելիք ճիշտ քաղաքականության դեպքում, արդեն 2010 թ. մարդկությունը կարող է հրաժարվել ատոմակայաններից կենսամակարդակի որակին որևէ վնաս չհասցնելով:

Ապագայի լավագույն հույսեր փայփայելու հետ մեկտեղ, անհրաժեշտ է հասարակության ուշադրությունը բևեռել այնպիսի խնդիրների վրա, ինչպիսիք են աշխարհում առկա հարյուրավոր ռեակտորների անվտանգ շահագործումը և դրանց արտադրած ռադիոակտիվ թափոնների վնասազերծումը: Նաև պարտադիր պահանջ է դառնում, որ ԱԷՄԻԳ-ը կատարի միայն այն առաքելությունը, ինչ նպատակով ստեղծվել է, հակառակ դեպքում, պետք է ստեղծվի ատոմակայանների հսկողությամբ զբաղվող միջազգային մեկ այլ կազմակերպություն, քանի որ անընդունելի է նույն կազմակերպությանը վստահել բնագավառի թե զարգացումը, թե հսկողությունը:

ՀԱԿՈԲ ՍԱՆԱՍԱՐՅԱՆ
Հայաստանի կանաչների միության նախագահ

digitised by A.R.A.R.@

ԳԴՀ-ի նախկին նախագահ Գուստավ Հայնեմանը հաճախ էր կրկնում Հայնրիխ Հայնեի խոսքերը՝ դժվար է հայրենիք ունենալ Գերմանիայի պես երկիրը: Իսկ տեսության մեկ այլ դեկավար՝ Ռիխարդ ֆոն Վայցզեկերը ցավով իր համերկրացիներին նախազգուշացնելու ճշգրիտ բառերը՝ չի կարելի խուսափել պատերազմի ժամանակ հրեաների զանգվածային ոչնչացման պատասխանատվությունից: Հիտլերյան Գերմանիայի պատերազմից կես դար անց գերմանացիները խու- ավանդույթները, ուժային ամենազոր մեխանիզմի ճնշումը, օպորտունիզմը կամ էլ «հրեական հարցի վերջնական լուծման» նպատակների չըմբռնումը: Հեղինակը գրում է. «Այսպիսի մեկնաբանությունները անտեսում, աղավաղում կամ մեղմում են նացիոնալ-սոցիալիստական գաղափարախոսության դոգմաները, նվազեցնում բարոյական արժեքների նշանակությունը եւ կարեւորություն չեն տալիս զոհերի նկատմամբ դահիճների անձնական վերաբերմունքին: Ես «Ֆրանկֆուրտեր ալգեմայնե ցայտունգ» թերթի կուլտուրայի բաժնի գլխավոր խմբագիր Ֆրանկ Շիրմահերը հիշեցնում է ավստրիացի հայտնի գրող եւ հրապարակախոս Կարլ Կրաուսի խոսքերը. «Այսպիսի դրույթների հետ դժվար է վիճել՝ առանց իջնելու դրանց մակարդակին»: Նա ուղղակի ապշած է, որ 1996 թ.-ին «պատմագիտությունը կրկին վեր է ածվում մարդաբանության»: Գոլդհագենի գրքի հաջողությունը նա բացատրում է «գերակշռող քաղաքական

ՀՈԼՈԿՈՍՏ

Գերմանացիները եւ նրանց ընդհանուր մեղքը

ԱՄՆ-ում, ապա եւ Գերմանիայում լույս տեսած ամերիկացի քաղաքագետ Դանիել Գոլդհագենի գիրքը կրկին արծարծում է հրեաների ցեղասպանության մեջ գերմանացիների ընդհանուր մեղքի հարցը: Ներկայացնում ենք «Մոնդ» օրաթերթի անդրադարձը, որն իր էջերում զետեղել է «Կուլտուրխրոնիկ» երկամսյա հանդեսը:

կապես կարող են մաքուր խղճով ասել, որ ազնվորեն եւ լրջորեն վերագնահատել են իրենց անցյալը: Բայց ահա Հարվարդի համալսարանի պրոֆեսոր, երիտասարդ քաղաքագետ Դանիել Գոլդհագենի աշխատությունը միանգամից բազմաթիվ վեճերի առիթ դարձավ թե ԱՄՆ-ում, թե Գերմանիայում: Ոմանք համաձայն էին հեղինակի դրույթներին, ոմանք էլ բանավեճի մեջ մտան: Անցյալ ամառ գիրքը հրատարակվեց ԳԴՀ-ում «Հիտլերի կամավոր դահիճները: Սովորական գերմանացիները եւ Հոլոկոստը» վերտառությամբ: 1997-ին նախատեսվում է այդ գիրքը հրատարակել նաեւ ֆրանսերենով՝ Փարիզում:

Դանիել Գոլդհագենի եզրակացությունները համառոտ կարելի է այսպես ձեւակերպել. Հոլոկոստի՝ հրեաների զանգվածային ոչնչացման համար մեղավոր են միլիոնավոր գերմանացիներ: Նրանք կամ ուղղակիորեն մասնակցել են հանցագործու- [illegible] մածայնությունն են տվել: Պատճառը 19-րդ դարից սկսած շատ գերմանացիների գիտակցության մեջ եւ Գերմանիայի քաղաքական կյանքում խորապես արմատավորված հակասեմիտությունը պարարտ հող էր ֆյուրերի խելագար գաղափարների իրականացման համար: Ինչպես գտնում է Գոլդհագենը, հրեաներից Գերմանիայի եւ ողջ Եվրոպայի «ազատագրումը» գերմանական ազգի մեծամասնության լռելյայն աջակցությունն էր ստանում: Այսպիսով, Գերմանիայի ողջ պատմությունը անխուսափելիորեն ընտրել էր Օսվենցիումի ճանապարհը:

Դանիել Գոլդհագենը գրում է ոչ թե զոհերի ճակատագրերի, այլ դահիճների մասին: Դրանք սովորական մարդիկ էին, որոնք դարձան ոստիկաններ, համակենտրոնացված ճամբարների հսկիչներ, վերմախտի զինվորներ եւ ուղղակիորեն մասնակցեցին հրեաների սպանություններին: Նրանք էսէսական մոլագարներ չէին, այլ ընտանիքների լուրջ եւ պարկեշտ հայրեր, օրինապահ քաղաքացիներ, ոչնչով առանձնապես աչքի չընկնող գերմանացիներ: Եվ այդուամենայնիվ, ինչո՞ւ էին նրանք կատարում վերեւից տրված հրամանները: Դանիել Գոլդհագենը համաձայն չէ այնպիսի «դասական» բացատրություններին, ինչպես պատժվելու վախը, հրամանների անվերապահ կատարման

կարծում եմ, որ այստեղ էական դեր է խաղացել «շարքային» գերմանացիների որոշակի հակասեմիտությու- [illegible], վերջիվերջո, հրեաների լիակատար բնաջնջման եզրակացության էր հանգում: Դահիճների համոզվածությունը, նրանց յուրահատուկ հակասեմիտությունը մարդասպանների, եթե ոչ միակ, ապա գլխավոր դրդապատճառներն էին: Ավելի պարզ արտահայտվենք. հանցագործությունների մեղավորները, առաջնորդվելով սեփական համոզմունքներով եւ բարոյական նորմերով, հրեաների զանգվածային ոչնչացումը համարում էին արդարացի: Որքան ավելի շատ ենք ուսումնասիրում հանցագործությունների բնույթը եւ թափը, այնքան ավելի քիչ կասկածներ են մնում, որ հանցագործություն կատարողները Հիտլերից տարբեր աշխարհայացք ունեին»:

Այս գիրքը «Հոլոկոստի պատճառների ուսումնասիրման համար արժեքավոր ներդրում» անվանեց խաղաղության Նոբելյան մրցանակակիր Էլի Վիզելը, իսկ Ստենֆորդի համալսարանի պրոֆեսոր Գորդոն Քրեյգը՝ «աշխատություն, որին պետք է կողմնորոշվեն ապագա հետազոտողները»:

Քննադատներն այլ կարծիքի են: Ձախ լիբերալ «Ֆրանկֆուրտեր ռունդշաու» թերթը Գոլդհագենի թեզիսները անվանում է «սադրիչ» եւ «նախատեսված վրդովմունքի համար»: «Շպիգելի» հիմնադիր եւ հրատարակիչ Ռուդոլֆ Աուգշտայնը սոցիոլոգին համեմատում է դատախազի հետ: Կանխամտածված սրելով ձեւակերպումը, գործոններով», «Նոր ժամանակվա գերմանական պատմությանը քիչ ծանոթ ամերիկացի ընթերցողը գրքում մի ժողովրդի մասին է կարդում, որը դեռ ամբողջովին չի կտրվել միջնադարից, որի համար հակասեմիտությունը բարոյական բավարարման խեղված եւ անբաժան ձեւն է»:

Պետք է ասել, որ Դանիել Գոլդհագենի թեզիսները նոր չեն: Դրանց արդեն անդրադարձել են հետպատերազմյան առաջին տարիներին, մինչեւ գիտնականները լրջորեն չվերլուծեցին, թե ինչպես է գործում ամբողջատիրական նացիոնալ-սոցիալիստական պետությունը: Պետք է հիշել, օրինակ, Օյգեն Կոգոնի «էսէսական պետությունը» գիրքը կամ Քրիստոֆեր Բրաունինգի մենագրությունը 101-րդ ոստիկանական գումարտակի մասին, որը Լեհաստանի արեւելյան մասի բնակիչներին սարսափի մեջ էր պահում: Դանիել Գոլդհագենի գրքի մասին բանավեճում, որը տեղի ունեցավ Վաշինգտոնի «Հոլոկոստի թանգարանում», Բրաունինգն ասաց. «Ինչպե՞ս եւ ի՞նչ պատճառներով են նորմալ մարդիկ դահիճներ դառնում: Ես չեմ կարծում, որ կարելի է պարզապես ասել, թե նրանք ցանկանում էին օգնել զանգվածային սպանությունների իրականացմանը կամ Հիտլերի պես ատում էին հրեաներին: Գերմանական հրեշավոր հակասեմիտությունը ինձ թվում է անբավարար բացատրություն»:

Տարբեր եվրոպական երկրներում հակասեմիտության համեմատական գիտական հետազոտությունները ցույց կտային, որ Գերմանիան բացառություն չէր, գտնում է Օմեր Բարտովը: «Սակայն առաջին անգամ նացիոնալ-սոցիալիստական վարչակարգը եւ հատկապես ամբողջատիրական պետության գաղափարախոսական մեքենան ուժ ու հզորություն տվեցին դրան», գրում է նա: Այս առիթով ծնվում է մեկ այլ հարց՝ իսկ ինչո՞ւ դա տեղի ունեցավ հենց Գերմանիայում: Միանշանակ պատասխան սրան չկա:

ՈՒԶԲԵԿՍՏԱՆ

Տաշքենդի խնդրանքով Մոսկվայում ձերբակալվեց այլախոհ գրողը

27 ՓԵՏՐՎԱՐ, RFI, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»: Գրող եւ լրագրող Ալբերտ Մուսինը, որն Ուզբեկստանում համարվում է այլախոհ եւ 92 թվականից Մոսկվայում է բնակվում, անցած կիրակի օրը ձերբակալվել է Մոսկվայում: Այդ մասին հայտնեց Ստրասբուրգում նիստեր գումարող գրողների միջազգային խորհրդարանը: Ռուսաստանի ոստիկանության ներկայացուցիչն ասաց, թե Մուսինը ձերբակալվել է Ուզբեկստանի իշխանությունների խնդրանքով եւ շուտով կուղարկվի Ուզբեկստան, ինչը նշանակում է սպառնալիք ոչ միայն նրա ազատությանը, այլ նաեւ կյանքին: Մինչեւ Ուզբեկստան ուղարկվելը Մուսինը մնալու է բանտում: Գրողը, որը համառորեն քննադատել է Ուզբեկստանի իշխանություններին մարդու իրավունքները ոտնահարելու համար, պատրաստվում էր մեկնել Ֆինլանդիա տանը պատժամիջոցներից խուսափելու նպատակով: Մոսկվայում Ֆինլանդիայի հյուպատոսարանը նրան արդեն տվել էր երկիր մուտք գործելու իրավունք, սակայն մինչեւ փաստաթղթերը հետ վերցնելը Մուսինը ձերբակալվեց Ռուսաստանի ոստիկանության կողմից: Ուզբեկստանի կառավարությունը 1996 թվականի մարտ ամսին էր տվել Մուսինին ձերբակալելու հրահանգը՝ նրան մեղադրելով Ուզբեկստանի մասին աշխարհով մեկ «սուտ լուրեր տարածելու մեջ, ինչը վնասում է երկրի պետականությանը»:

TRT

Էրզրումում Իրանի հյուպատոսը՝ անցանկալի անձ

Թուրքիան հայտարարեց, որ Էրզրումում Իրանի գլխավոր հյուպատոս Սաքիհ Զարեյը անցանկալի անձ է եւ պարտավոր է 48-ժամվա ընթացքում լքել երկիրը: Թուրքիայի արտգործնախարարությունը հրապարակել է հայտարարություն, որ ասվում է. «Այսօր նախարարություն է հրավիրվել Իրանի Իսլամական Հանրապետության ժամանակավոր հավատարմատարը, որին հանձնվել է Էրզրումի հյուպատոսին «անցանկալի անձ հայտարարելու եւ երկրից վտարելու պահանջը»:

Նախարարների կաբինետում փոփոխություններ չեն լինի

Վարչապետ Նեջմեթդին Էրբաքանի նախագահությամբ տեղի ունեցավ Թուրքիայի նախարարների խորհրդի հերթական նիստը: Քննարկվեցին երկրի ներքին եւ արտաքին քաղաքականությանն առնչվող մի շարք կարեւոր խնդիրներ: Նիստի ավարտից հետո արտգործնախարար, փոխվարչապետ Թանսու Չիլլերը հայտարարեց. «Նախարարների խորհրդում փոփոխություններ կատարելու վերաբերյալ խոսք անգամ չի եղել: Ամեն ինչ իր տեղում է: Երկրի տնտեսության վիճակը բարելավվում է»:

Գ. Ջ.

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Լոնդոնի «Իսլամիա» դպրոցը՝ պետության հովանու տակ

Յուսուֆ Իսլամի (ավելի հայտնի է Քեթ Սթիվենս անվամբ) Լոնդոնի հյուսիսում հիմնած «Իսլամիա» իսլամական դպրոցը Անգլիայում մահմեդական դպրոցներից առաջինն է, որը «կղերականացվի», ասել է, թե կֆինանսավորվի պետության բյուջեից, ինչպես՝ անգլիկան, կաթոլիկ, մեթոդիստական եւ... հրեական դպրոցները: Այս «նվաճումը» նախկին երգչի տասը տարվա ճիգերի արդյունքն է:

«ԷՔՍՊՐԵՍ»

Իռլանդիայում հերթեր ամուսնալուծվելու համար

27 ՓԵՏՐՎԱՐ, BBC: Իռլանդիայի Հանրապետությունում ուժի մեջ մտավ ամուսնալուծության մասին օրենքը: Այսպիսով, եվրոպական երկրներից միայն Մալթայում է, որ ամուսնալուծություն չի թույլատրվում: Ըստ գնահատումների Իռլանդիայում արդեն միասին չապրող շուրջ 40 հազար ամուսնական զույգ կա, որոնք սպասում էին այս օրենքին: Իրավաբանների կարծիքով այդ զույգերի մոտ 25 տոկոսն այժմ անմիջապես ապահարզան կպահանջի: Իռլանդական իրավաբանական կոնսուլտացիան հայտնեց, որ շուրջ 900 ամուսնական զույգեր արդեն հերթագրվել են ամուսնությունը լուծարելու համար: Իռլանդիայի կառավարությունը հայտարարեց, թե անհրաժեշտության դեպքում նոր դատավորներ կնշանակվեն, որպեսզի հնարավոր լինի գլուխ հանել օրինական կերպով ամուսնալուծվել ցանկացողների սպասվող կուտակումներից:

Պակիստանի վարչապետն անձամբ է պատասխանում քաղաքացիների հեռախոսազանգերին

27 ՓԵՏՐՎԱՐ, BBC: Փորձելով ցույց տալ, թե նոր կառավարությունը ուշադիր է բնակչության հոգսերի նկատմամբ, Պակիստանի խոշորագույն Փենջաբ նահանգի նահանգապետը հրաման արձակեց, որպեսզի իրեն ենթակա պաշտոնյաներն անմիջականորեն պատասխանեն բնակչության հեռախոսազանգերին: Այդ որոշումը հետեւեց 4 օր առաջ վարչապետ Նավազ Շարիֆի կայացրած որոշմանը՝ անձամբ պատասխանել քաղաքացիների հեռախոսազանգերին: Վարչապետը հայտարարեց, թե փորձում է փոխել Պակիստանում գործերի դրվածքը, որտեղ պաշտոնական անձինք եւ չինովնիկները ժողովրդի հետ վարվում են որպես ստորադասների: Սակայն BBC-ի թղթակիցը հայտնում է, որ նոր միջոցառումները սահմանափակ ազդեցություն կունենան Պակիստանի իրականության վրա, քանի որ երկրի բնակչության 1 տոկոսից էլ պակաս մասն է, որ սեփական հեռախոս ունի:

ՊԵԿԻՆ

Չինաստանի տնտեսական ցարը

Վերջերս շատ տնտեսագետներ հանգում են այն կարծիքին, թե Չինաստանը տարածաշրջանում կարող է դառնալ հզոր տնտեսական եւ քաղաքական ուժ, իսկ դրա համար կարեւոր է, թե ով կտանի երկիրն այդ ուղիով: Ամերիկացիներին ամենածանոթ թեկնածուն կարող է համարվել ներկայիս փոխվարչապետ, 68-ամյա Ջու Ռոնգժին: Ջուն իրական հնարավորություններ ունի դառնալու Չինաստանի հաջորդ վարչապետը Լի Պենից հետո, որի պաշտոնավարման ժամկետն ավարտվում է 1998 թ.-ին: Ջուի ֆինանսական եւ տնտեսական բարեփոխումների շնորհիվ էր, որ Չինաստանին հաջողվեց տնտեսությունն ավելի լավ կառավարել եւ խուսափել վերջին տարիներին հաճախ կրկնվող տատանումներից: Ներկայիս տարեկան հաստատուն աճը կազմում է 9,7 տոկոս, իսկ սղաճը 1994 թ.-ի իր ամենաբարձր՝ 22 տոկոս մակարդակից իջել է միանիշ թվերի: Ջուն նաեւ ազատ խոսում է անգլերեն եւ կնպաստի ԱՄՆ-ի հետ առավել սերտ հարաբերությունների հաստատմանը: Բացի այդ, նա 1989-ին լինելով Շանհայի քաղաքագլուխը, ոչ մի կապ չի ունեցել Տյանանմեն հրապարակում կատարված արյունահեղության հետ: Ջուն միշտ էլ խուսափել է այլախոհների դեմ բռնություններ կիրառելուց: «Թվում է, թե նրա հետ կարելի է գործ բռնել», ասում է մի արեւմտյան դիվանագետ: Նրա հայրենակիցները Ջուին կոչում են տեխնոկրատ, քանի որ նա նախապատվությունը թողնելով կոմկուսի տարեց ղեկավարներին, ցանկանում է ապահովել տնտեսության առողջ աճը:

Ռոնգժիի հակառակորդները հիմնականում Լի Պենի եւ նախագահ Ձեմինի նախընտրյալ մյուս թեկնածուներն են, որոնք հաճախ նրա բարեփոխիչի որակավորումը պատշաճ չեն գնահատում եւ նրան համարում են սովորական կենտրոնաձիգ մի պլանավորող: Սակայն դա այդպես չէ, եթե մանավանդ հիշենք այն փաստը, որ Ջուն Չինաստանի արտաքին փոխանակման պաշարը 1996-ին հասցրեց 100 մլրդ դոլարի:

Ինչ խոսք, Ջու Ռոնգժիի տնտեսական որակավորումները լավ են, բայց արդյոք նա դրանք կարո՞ղ է օգտագործել հաջողության հասնելու համար:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՄՇԱԿՈՒՅԹ

Երեկ փետրվարի 28-ին ՀՀ մշակույթի նախարարությունում Արմեն Մեդվեդեւը հանդիպման էր հրավիրել լրագրողներին, ներկայացնելու երեւանյան ուղեւորության նպատակները եւ այն ամենը, ինչ հնարավոր եղավ ձեռնարկել չորսօրյա այցի ընթացքում: ՌԴ կինեմատոգրաֆիայի պետական կոմիտեի նախագահի ընկերակցությամբ ասուլիսին ներկա էին նաեւ Հայաստանի կինեմատոգրաֆիստների միության նախագահ Սերգեյ Իսրայելյանը, ռեժիսոր Ֆրունզե Դովլաթյանը, Հայաստանի ֆիլմադարանի տնօրեն Գարեգին Զաքոյանը, «Հայֆիլմ» կինոստուդիայի տնօրեն Գեւորգ Գեւորգյանը, ինչպես նաեւ ՀՀ մշակույթի նախարար Արմեն Սմբատյանը: Պրն Մեդվեդեւի վկայությամբ, ձեռք է բերված պայմանավորվածություն այս տարի սկսելու համատեղ երկու ֆիլմերի աշխատանք, ֆիլմեր, որոնք էկրանին կհայտնվեն 1998-ին: Խոսքը խաղարկային ֆիլմերի մասին է, ինչ վերաբերում է ոչ խաղարկային ժանրին, նախագահը ասաց. «Պայմանավորվածություն կա համագործակցելու նաեւ այդ ոլորտում»: Ընդհանուր առմամբ, մարտ-ապրիլ ամիսներին ստորագրվելիք պայմանագիրը, արդեն այսօրվա դիտակետից, ներկայանում է բավական ընդարձակ մի փաստաթղթի տեսքով, ուր ընդգրկված կլինեն նաեւ կադրերի փոխանակման եւ կինոժառանգության խնդիրներ:

Մեր հարցին, թե որքանո՞վ է դա պայմանավորված «Ռուս կինեմատոգրաֆում առկա հզոր հայկական լոբբիի» ազդեցությամբ (Արմեն Մեդվեդեւի խոսքերով), ՌԴ պետկինոյի նախագահը պատասխանեց, որ լոբբին մաֆիոզ կառույց չէ, եւ համագործակցությունը պայմանավորված է սոսկ դասական անհրաժեշտությամբ: Չգիտեմ ինչպես դասական անհրաժեշտությունը, սակայն դասական այս ժամանակահատվածում, Ռուսաստանում, առավել եւս մեզանում, կինոարտադրությունը շահավետ չէ, ներկայումս, երբ մեկ ֆիլմի միջին արժեքը կազմում է շուրջ 1 մլն դոլար (Վիգեն Չալդրյանի «Տեր ողորմեա»-ն նկարահանված է ընդամենը 8 հազար դոլարով), առայժմ դեռ չկա այն շուկան, որն ունակ է գոնե վերադարձնելու ծախսված գումարը: Ոչ հեռավոր անցյալում ֆիլմերը այդչափ թանկ չէին. 1992-ին Էլդար Ռյազանովը «Կանխագուշակման» համար ծախսել էր ընդամենը 10 մլն ռուբլի:

Ինչպե՞ս է նոր հասարակարգի վայրի շուկայի երախում գոյատեւում ռուսական կինոն: Արմեն Մեդվեդեւի կարծիքով, «Անցյալ բախտորոշ տարվա գլխավոր նվաճումն այն էր, որ չարձանագրվեց կինեմատոգրաֆի վերաորակավորում, չանհետացան սարքերը, չկործանվեցին կինոբազաները եւ հնարավոր եղավ ապահովել անհրաժեշտ իրավական դաշտը, ըստ այդմ էլ ակնկալվում են առաջին գործնական արդյունքները»: 1996-ին, երբ «տնտեսական եւ ոչ կինոյի ճգնաժամի» հետեւանքով ռուսական կինոն կործանման եզրին էր, երբ «Նիկե»-ների հանձնման ժամանակ Սերգեյ Սոլովյովը կարդաց ռուսկինոյի «մահախոսականը», այդուամենայնիվ, ճիշտ այդ ժամանակ չվերացվեց ռուսական եւ ոչ մի կինոստուդիա, իսկ նախկին խորհրդային շուրջ 2500 կինոդահլիճներից գործում էին առնվազն 2100-ը: Տարեվերջին հնարավոր եղավ ինչ-ինչ չափով բարելավել պետկինոյի նյութական վիճակը, ինչը եւ հնարավորություն տվեց Արմեն Մեդվեդեւին լինելու ավելի լավատես: Հակառակ դեպքում, երկկողմ համաձայնագրի մասին խոսք լինել ուղղակի չէր կարող: Այդ իսկ կապակցությամբ, պատասխանելով մեր հարցին, թե ինչպես է ընկալում այն փաստը, որ Հայաստանի ամենախոշոր «Այրարատ» կինոթատրոնի մի զգալի մասը վարձակալվում է ավտոսրահի ձեւով, պարոն Մեդվեդեւը պատասխանեց. «Դա ըստ էության արտասովոր երեւույթ չէ, եթե միայն գանձվելիք գումարը կնպաստի դահլիճների կահավորման, սպասարկման մակարդակի բարձրացման, տեխսարքերի արդիականացման աշխատանքներին»:

ՀՀ մշակույթի նախարար Արմեն Սմբատյանը իր հերթին նշեց. «Ստեղծագործական միությունները որպես այդպիսին խորհրդային հասարակարգի ժառանգություն են, եւ բոլորովին հարկ չկա իշխանություններից ակնկալել նյութական օժանդակություն: Միությունները պետք է իրենք տնօրինեն իրենց տնտեսությունը»:

ԱՐԻՍ ՂԱԶԻՆՅԱՆ

Արմեն Մեդվեդեւ. «Այսօր ոչ թե կինոյի, այլ տնտեսության ճգնաժամ է»

1998-ի էկրանը խոստանում է ռուս-հայկական երկու ֆիլմ

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

«Արմատով ընդերքը հողի հավատով առ Աստված»

Ռոբերտ Ասկարյան: Գեղանկարիչ-քանդակագործ: Ծնվել է Ստեփանակերտում: Անհատական եւ խմբակային ցուցահանդեսներ է ունեցել Երեւանում, Ռուսաստանում, ԱՄՆ-ում, Արգենտինայում, Ֆրանսիայում, Բելգիայում, Գերմանիայում, Սիրիայում եւ այլուր: Հայաստանի նկարիչների միության անդամ է:

Ես երջանիկ եմ, որ Արցախյան գոյամարտի մասնակիցն ու ականատեսն եմ, եւ այդ ամենը գրանցվել ու տեսագրվել է իմ սրտի ու հոգու մեջ: Ես մտորում եմ զգացմունքներով ու պատկերներով, գույներով ու բառերով: 88-ի անդրանիկ հանրահավաքից տուն եկա ընդվզումը եւ արդարության ձայնը մարմնացնողի կերպարանքով, խոսքով, եւ ինքնայրումս արտահայտվեց «Ինքնանկարով»: Իսկ երբ Երեւանում ցուցադրվեցին գործերս, որակվեցին, թե պայթյունի, մաքառումի ցասումի պահեր կան այդ գործերում: 90-ին ստեղծվեց «Սուրբ» շարքը, որ ընդգրկում է 14 գեղանկարչական գործ: Ո՞վ ենք, ու՞ր ենք գնում: Այս հարցականների պատասխաններն են այդ գործերը, որոնց մեջ իշխող ոգին հավատն է առ Աստված, հող հայրենին, սեփական արժանապատվության եւ ուժի գիտակցման գաղափարն է: Արդեն բուն պատերազմական գործողությունների ժամանակաշրջանում ծնվեց «Մենք» շարքը, որն ավելի շատ փիլիսոփայական ենթատեքստ ունի: Իմ հայրենի սարերն ու բլուրները, ծառերը, ամեն-ամեն ինչ մարդկային կերպարանք, հավատ, ոգի եւ ուժ ունեն: 92-ին ստեղծվեց «Ճանապարհ» շարքը, որը բովանդակում է Շահումյանի, Մարտակերտի բռնագաղթը: Մասնագետների կարծիքով հաջողված են «Հանդիպում», «Իրիկուն», «Ֆիդայիներ», «Պայքար», «Ընտանիք», «Գյուլիստան» գործերը: Ավելի կոնկրետ, այդ գործերի լեյտմոտիվը խաչված հրեշտակն է, ճաքված խաչքարը, սուրը ձեռքին հայ կինը: Այս եւ նախորդ շրջանի գեղանկարչական ու գրաֆիկական ստեղծագործություններում ազգային եւ համամարդկային ողբերգությունն է:

Բովանդակային այլ երանգներ ունեն «Լույս» շարքի (93–94 թթ.) գործերը: Հավատի կերոններ, գարնանային պատկերներ, հավերժալույս երթի վրձնահարվածներ են դրանք: 92–93-ին, միաժամանակ քանդակել եմ Գանձասարի Հովհաննես Մկրտիչ եկեղեցու դուռը, 95–96-ին՝ Շուշիի Ղազանչեցոց վեհարանի դուռը: Ավարտուն գործիս պատումը կապված է Քրիստոսի հետ եւ ընդհանրացված է զարդանախշերով պատկերված ցորենով ու խաղողով:

Այսօր հաճախադեպ խոսում ենք արվեստի ճգնաժամի, հոգեւոր աղքատացման մասին: Ես հակադիր կարծիքի եմ: Արվեստը պետք է արթուն, զգաստ պահի մարդկանց, հոգեւոր հաց դառնա նրանց համար, մաքրագործի աշխարհը, բարություն, գեղեցկություն սերմանի ամենուր: Երջանիկ եմ, որ այս վերջին մի քանի տարում երկու անգամ եղել եմ Գերմանիայում՝ եղբորս՝ կինոռեժիսոր Դոն Ասկարյանի միջնորդությամբ եւ մասնակցել եմ կոլեկտիվ ցուցահանդեսի արվեստի օրերին: Այնտեղ, ինչպես, նախանձելի շատ բան կա. ամենակարեւորը մթնոլորտն, հարգանք ու վերաբերմունք կա արվեստի նկատմամբ, եւ մշակութային զարգացման համար ներդրվում են հսկայական գումարներ: 96-ի ամռանը Ստեփանակերտում անցկացված քանդակի եւ գեղանկարչության սիմպոզիումը շատ բան տվեց մեզ, փոխհարստացանք, փորձ ու համբավ ձեռք բերեցինք, մտերմական կապեր հաստատեցինք, եւ կարծում եմ, որ այդօրինակ միջոցառումները կդառնան ավանդական:

Մեզ՝ այս փոքր ու մեծ, զորեղ ու կռվախնձոր երկրի զավակներիս, արվեստագետներիս տրված է անողոք ճակատագիր, եւ մեր ներկան ու ապագան մենք պետք է կերտենք միասնական, մեր ուժերով, հոգեւոր ու նյութական մշակույթի մեր արժեքներով ներկայանալով աշխարհին: Արմատի եւ հողի, ծնողի եւ զավակի տիեզերական կապի օրենքով պիտի ապրենք եւ արարենք... Գրի առավ

ՏԱԹԻԿ ԱՌՈՒՇԱՆՅԱՆ

100-ԱՄՅԱԿ

Չարենցյան շնչով լցվեց Գրողների տունը

Փետրվարի 27-ին սկսվեց Եղիշե Չարենցի 100-ամյակին նվիրված միջոցառումների շարքը: Եվ հասկանալի է, որ այն սկիզբ առավ մեծ բանաստեղծի անունը կրող դպրոցի սաների ելույթով, որը տեղի ունեցավ Գրողների միության դահլիճում: Ցերեկույթը սկսվեց Եղիշե Չարենցի անվան դպրոցի տնօրեն Սիդա Ղազարյանի եւ բանաստեղծ Արտաշես Ղազարյանի ելույթներով, որոնք խոսեցին մեծ բանաստեղծի, հայ գրականության մեջ նրա տեղի ու դերի մասին: Այնուհետեւ լեփ-լեցուն դահլիճը մեծ բավականությամբ դիտեց դպրոցի սաների ուժերով մատուցված գրական-երաժշտական կոմպոզիցիան, որի ընթացքում Եղիշե Չարենցի բանաստեղծությունները հնչեցին ոչ միայն հայերեն, այլ նաեւ ռուսերեն եւ անգլերեն: Կատարվեցին Չարենցի բառերով գրված երգեր: Կոմպոզիցիային մասնակցեց նաեւ պարի «Բերդ» համույթը, որի մի քանի անդամներ դասավանդում են դպրոցում:

Ներկաներին զարմացրեց դպրոցի 8–10-րդ դասարանցիների, ինչպես նաեւ փոքրիկների՝ Սոնայի, Դավիթիկի եւ Սերգեյի հասուն վարպետությունը: Հիացրեց պարի ուսուցչուհի Արմինե Խաչատրյանի մենապարը, որը մեկ անգամ եւս ապացուցեց, որ «նաիրյան աղջիկների հեզաճկուն պարը» աշխարհի հրաշալիքներից մեկն է: Աշակերտների ոգեւորությունը հետզհետե փոխանցվեց դահլիճին եւ ներկաներին ստիպեց մոռանալ իրենց առօրյա հոգսերը: Այդ օրը գրողների բազմամյա վեճերից հոգնած դահլիճն իսկ բավականություն ստացավ: Կարելի է ասել, որ օդը լիքն էր Չարենցով: Երեխաների ելույթի ավարտից հետո դպրոցի տնօրեն Սիդա Ղազարյանն իր շնորհակալությունը հայտնեց ներկաներին ու Գրողների միության ղեկավարությանը, ինչպես նաեւ կոմպոզիցիայի հեղինակ, հայոց լեզվի ու գրականության ուսուցչուհի Թամարա Մանվելյանին, երգի ուսուցչուհի Լուսինե Գալստյանին, որը նվագակցում էր դաշնամուրով, «Բերդ» համույթի ղեկավար, Հայաստանի պարային հիմնադրամի նախագահ Կարեն Գեւորգյանին, նաեւ բանաստեղծ Արտաշես Ղազարյանին ու հատկապես սիրված դերասան Ազատ Գասպարյանին, որոնք մեծապես օգնել էին ուսուցիչներին ու կոմպոզիցիային մասնակցող աշակերտներին: Միջոցառման վերջում Չարենցի մասին եւ ողջույնի իր խոսքն ասաց Գրողների միության առաջին քարտուղար Աբգար Ափինյանը:

Գ. Ե.-Տ.

ՀԱՄԱՌՈՏ

«Շնորհալին» մուտք գործեց Ժնեւ

Ժնեւի (Շվեյցարիա) Սուրբ Հակոբ հայկական եկեղեցու ծխական քահանա հայր Աբել Օղուլքյանի հայտարարության համաձայն, եկեղեցու հովանավորությամբ Ժնեւում լույս է տեսել «Շնորհալի» երկլեզվյան (հայերեն եւ ֆրանսերեն) ամսագրի առաջին համարը: «Արմինյըն միռոր սփեքթեյթոր» շաբաթաթերթն այս մասին հաղորդելով, ավելացնում է, որ թերթին աշխատակցում են Կրոնիկ Փափազյանն ու Արեգ Թագվորյանը:

Նախկին եգիպտահայերի ընկերություն Մոնրեալում

Վերջերս Մոնրեալի (Կանադա) «Հիլտոն» հյուրանոցում կազմակերպված հավաքի ընթացքում հայտարարվել է մոնրեալաբնակ եգիպտահայերի ընկերության հիմնադրման մասին:

Հաղորդելով այս մասին «Արմինյըն միռոր սփեքթեյթոր» շաբաթաթերթն իր փետրվարի 15-ի համարում տեղեկացնում է, որ հավաքին մասնակցել են ավելի քան 200 նախկին եգիպտահայեր, որոնք տեղի ունեցած քննարկումներից հետո հաստատել են ընկերության կանոնադրությունն ու ընտրել 11 հոգուց բաղկացած գործադիր խորհուրդ:

Արտաշես Պետրոսյանը մեկնեց Նոր Զելանդիա

Մարտի 1-ին հնգօրյա այցով Նոր Զելանդիա մեկնեց ՀՀ գիտության եւ կրթության նախարար Արտաշես Պետրոսյանը: Ինչպես հայտնեցին նախարարության մամուլի ծառայությունից, այցելության նպատակն է մասնակցել Համաշխարհային բանկի կողմից կազմակերպվող յոթ պետությունների կրթության նախարարների սեմինար-խորհրդակցությանը, միաժամանակ ծանոթանալ Նոր Զելանդիայի կրթական համակարգին:

Հիշարժան օրացույց

Մարտ

Նար-Դոս (1.3.1867–13.7.1933)	գրող, 130-ամյակը
Գալուստ Գալոյան (1.3.1927)	պատմաբան, 70-ամյակը
Արարատ Ալեքսանյան (3.3.1907–21.9.1962)	ֆիզիոլոգ, 90-ամյակը
Ռուդոլֆ Խաչատրյան (4.3.1937)	գրաֆիկ նկարիչ, 60-ամյակը
Էդգար Էլբակյան (7.3.1927–31.8.1988)	դերասան, 70-ամյակը
Անուշավան Տեր-Ղեւոնդյան (8.3.1887–6.6.1961)	կոմպոզիտոր, 110-ամյակը
Ռաֆայել Իշխանյան (9.3.1922–6.2.1995)	գրականագետ, լեզվաբան, մատենագետ, 75-ամյակը
Ստեփան Ջրբաշյան (10.3.1917–10.10.1973)	կոմպոզիտոր, 80-ամյակը
Եղիշե Չարենց (13.3.1897–29.11.1937)	բանաստեղծ, 100-ամյակը
Եփրեմ Պողոսյան (14.3.1897–20.5.1972)	բանասեր, 100-ամյակը
Զարեհ Մութաֆյան (15.3.1907–11.5.1980)	նկարիչ, 90-ամյակը
Սերգեյ Համբարձումյան (17.3.1922)	մեխանիկ, 75-ամյակը
Նաթան Ամիրխանյան (17.3.1872–4.10.1949)	կոմպոզիտոր, խմբավար, մանկավարժ, 125-ամյակը
Գեւորգ Չմշկյան (19.3.1837–10.1.1916)	դերասան, ռեժիսոր, դրամատուրգ, 160-ամյակը
Շերամ (Գրիգոր Տալյան, 20.3.1857–3.7.1938)	գուսան, 140-ամյակը
Հովսեփ Օրբելի (20.3.1887–2.2.1961)	ազգագրագետ, բանասեր, 110-ամյակը:
Միքայել Չայլախյան (21.3.1902–30.11.1991)	բույսերի ֆիզիոլոգ, 95-ամյակը:
Հրայր Մուրադյան (24.3.1907–6.5.1964)	գրականագետ, դրամատուրգ, 90-ամյակը
Թատրոնի միջազգային օր (27.3)	
Տիգրան Չուխաճյան (1837–23.3.1898)	կոմպոզիտոր, դիրիժոր, մանկավարժ, 160-ամյակը:
Իվան Գեւորգյան (28.3.1907)	բժիշկ, 90-ամյակը
Ավագ Պետրոսյան (29.3.1912)	օպերային երգիչ, 85-ամյակը
Յոզեֆ Հայդն (31.3.1732–31.5.1809)	ավստրիացի կոմպոզիտոր, 265-ամյակը:
Մարգար Սեդրակյան (31.3.1907–1.10.1973)	հայկական կոնյակի լավագույն ստեղծող, 90-ամյակը

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մարզական

ՖՈՒՏԲՈԼ

Ի՞նչ է պակասում հավաքականի հարձակման գծին

Մեծ ֆուտբոլը սկսվում է պատանեկանից

Ավարտվեց նախապատրաստական շրջանը եւ արդեն սկսվում է Հայաստանի ֆուտբոլի բարձրագույն խմբի երկրորդ շրջանի առաջնությունը: Միեւնույն ժամանակ միջազգային ֆուտբոլային կյանքը չէր դադարում: Ժամանակ առ ժամանակ բախտ էինք ունենում հեռուստատեսությամբ հաղորդակցվելու Եվրոպայի լավագույն հավաքականների ու ակումբների ելույթներին, որ բարի նախանշան եւ, որ բնական է, խորհրդածությունների առիթ է տալիս: Ակամա մտածում ես՝ ինչումն է նրանց առավելությունը: Ինչպես կշեռքի վրա դնել Հայաստանի եւ եվրոպական լավագույն հավաքականների խաղերը, մեզ համար շոշափելիորեն պարզելով մեր բացերը, թերությունները: Նախապես ասենք, որ համեմատությունը ոչ մի քննադատության չի դիմանա: Եթե փորձենք համեմատվել, ապա միայն ինքներս մեզ հետ: Այս առումով Հայաստանի հավաքականի այսօրվա ելույթները կարելի է համեմատել Երեւանի «Արարատի» 1969 կամ 70 թ. խաղաշրջանների խաղային որակների հետ (հասկանալի է, փաստորեն «Արարատը» Հայաստանի հավաքականն էր խորհրդային տարիներին): Այդ թվականներին «Արարատը» Ալեքսանդր Պոնոմարյովի ղեկավարությամբ արդեն ձեւավորման ընթացքի մեջ էր: Բայց միայն այդքանը: Համեմատել այսօրվա հավաքականը 1971 թ. «Արարատի» հետ, անհնարին է: Արդ, ո՞րն է այն ամենաանհրաժեշտը, որ չունի Հայաստանի այսօրվա այն: Ամենակարեւորը եւ ցավալին հարձակման գծի բացակայությունն է: Անցած մրցաշրջանի հավաքականի բոլոր խաղերը ցույց տվեցին, որ հավաքականը լիարժեք լիարյուն հարձակվողներ չունի: Եղածն էլ «կիպրոսյան» մակարդակի է: Ինքներդ դատեցեք, երբ հարձակվողը դեմ առ դեմ դուրս է գալիս դարպասի առաջ ու հապաղում է, չիմանալով ինչ անել եւ կամ թիկունքն է շուռ տալիս մրցակցին, կամ անիմաստ փոխանցում կատարում ես, մի՞թե դա հարձակվող է: Ոչ եւ կրկին ոչ: Միթե դրա մասին չի խոսում հավաքականի խփած գոլերի քանակը: Հայտնի է, որ ֆուտբոլում գոյություն ունեն արագության մի քանի հասկացողություններ: Դրանցից կարեւորվում է ա) վազքի արագությունը, բ) կատարման արագությունը, գ) մտքի արագությունը: Մեր հավաքականում այդ երեք բաղադրիչներն էլ լիարժեք չեն, պակասում են, անբավարար են:

Ահա դրանք:

Վազքի արագություն: Հավաքականի ֆուտբոլիստներից եւ ոչ մեկը քիչ թե շատ մշակված վազք չունի: Կարող են առարկել, թե ֆուտբոլիստներին ինչի՞ է պետք մշակված վազքը: Այնինչ հայտնի է, որ վազելիս ձեռքերի, ոտքերի ճիշտ շարժումները, մարմնի թեքության ճիշտ դիրքը ուղիղ համեմատական են արագության նկատելի ավելացմանը եւ հակադարձ համեմատական հոգնածությանը: Նկատենք, որ մեր հայրենակից Արամ Դանգուլովը, որ 1955-56 թթ. մարզում էր Երեւանի «Սպարտակը», տղաների վազքը կանոնավորելու նկատառումով, թիմ էր հրավիրել թեթեւ աթլետիկայի մասնագետի: Մեզ մոտ կան ֆուտբոլիստներ, որոնք վազում են փորն ու կուրծքը դուրս ցցած: Իսկ հավաքականի լավագույն կիսապաշտպաններից մեկը վազելիս այնպիսի պտույտներ է գծում օդում, որ մնում ես ապշած: Այն էլ ասենք, որ մեր հարձակման գծի ֆուտբոլիստները արագաշարժային պայքարում անհուսալիորեն զիջում են մրցակցին: Նրանք չեն սովորել ինչպես հավասարակշռությունը պահել գնդակի համար պայքարելիս: Հակառակ դրան եվրոպական ակումբների ելույթները դիտելիս հիանում ես ֆուտբոլիստի գնդակը մարմնի ամենաանհավանական դիրքերում իր մոտ պահելու ունակության վրա: Ուրիշ խոսքով, սա կոչվում է պրոֆեսիոնալիզմ, ինչը, ցավոք, բացակայում է մեզանում:

Կատարման արագություն: Ահա արագության մի այլ տեսակ, որով աչքի են ընկնում աշխարհի լավագույն հավաքականներն ու ֆուտբոլիստները: Առանձնանում են Բրազիլիայի եւ Իտալիայի հավաքականները: Գնդակի ընդունումն ու գործողության շարունակությունը չեն ընդհատվում, ընդ որում, կատարման արագությունը մեկ-երկու ակնթարթ է: Կարելի է ասել, որ տեխնիկական, տակտիկական մյուս գործոնների հավասարության պայմաններում կատարման արագությունը միշտ առավելություն է ապահովում հիշյալ հավաքականների համար: Այդ են ցույց տալիս աշխարհի վերջին մի քանի առաջնությունները: Չի կարելի չնշել գերմանական «ֆուտբոլային մեքենայի» նշանակալի հաջողությունները կատարման արագության հարցում: Դա անզեն աչքով տեսանելի էր «Հրազդան» մարզադաշտում: Մենապայքարի բոլոր կամ համարյա բոլոր դրվագներում գերմանացիները մեկ-երկու ակնթարթով կանխում էին հայ ֆուտբոլիստներին եւ, իհարկե, գնդակը գերադասում էր ավելի արագ կատարողին: Կատարման մեծ արագության վառ օրինակ է այս տարվա փետրվարի 5-ի իտալական «Յուվենտուս» եւ ֆրանսիական «Պարի Սեն Ժերմեն» ակումբների մրցամարտը: Հատկանշական է Դել Պիեռոյի խփած երկրորդ գնդակը: Մի քանի վայրկյանի ընթացքում իտալացին երկու դիպուկ հարված կատարեց դարպասին, ընդ որում, առաջին հարվածը Բեռնար Լամայի ետ մղելուց հետո, Դել Պիեռոն չլիցքաթափվեց, չմնաց դիտողի դերում, այլ, եթե կարելի է ասել, մնաց խաղի մեջ եւ հաշվենկատ երկրորդ գոլը խփեց ֆրանսիացիների դարպասը:

Եթե մեր ֆուտբոլիստները ճիշտ հետեւություն չանեն իրենց արագաշարժային եւ կատարման արագության գործոններում, ապա մեր ֆուտբոլը կմնա տեղական մասշտաբի եւ «գցի վազի»-ի մակարդակին:

Մտքի արագություն: Այս չափազանց կարեւոր հասկացողությունը կատարման արագության ուղղակի շարունակությունն է: Պելեն ասել է, որ գնդակը ստանալուց մեկ-երկու վայրկյան առաջ ինքն արդեն կողմնորոշվում է շարունակություն ընտրելու հարցում: Իհարկե, «արքան» բացառություն չէ: Մտքի արագության ունակությամբ աչքի են ընկել հներից բրազիլացի Դիդին, Գերսոնը, գերմանացի Ֆրից Վալտերը, իտալացի Մացցոլան, Էդուարդ Ստրելցովը: Հայ ֆուտբոլիստներից Հարություն Քեհեյանը, Վալտեր Անտոնյանը, Արկադի Անդրեասյանը եւ ամենաուժեղը Էդուարդ Մարգարովը: Սրանք այն ֆուտբոլիստներն են, որոնց համար վայրկյանի ընթացքում ճիշտ կողմնորոշվելը, սուր շարունակություն ընտրելը, պարզ իրավիճակում անսպասելի, «դավադիր» փոխանցում, հարված կատարելը սովորական էր:

Վերը ասված բոլոր դատողությունները հիմնականում վերաբերում էին մեր մանկապատանեկան ֆուտբոլի ղեկավարներին: Վերջին հաշվով ո՞վ է մեղավոր, որ պատանի ֆուտբոլիստը չի կարողանում, ասենք, շրջադարձ հարված կատարել: Պարզ է, երբ մաթեմատիկայի ուսուցիչը չի կարողանում հավասարումը լուծել, ապա հազիվ թե նա կարողանա նույնը պահանջել աշակերտներից: Իսկ Հայաստանի ֆուտբոլի ֆեդերացիան, ինչպիսին է նրա կազմակերպչական դիրքորոշումը այս հարցերի կապակցությամբ: Դժվար է ասել, սակայն ստիպված ասենք, որ նրա աշխատանքների արձագանքն այս հոկեյի հաշվով պարտություններն են, որ կրում են մեր հավաքականները միջազգային մրցաշարերում:

ՌՈՒԲԵՆ ԲԱԳԱԼՅԱՆ

ԾԱՂԿԱՄԱՐՏ

Գյումրեցիների վստահ հաղթանակը

Ծաղկաձորում վերջնագիծը հատեց դահուկավազքի Հայաստանի առաջնությունը: Սպորտվարչության լրատվական ծառայությունից տեղեկացանք, որ մրցումների վերջին օրը տղամարդիկ ուժերը չափեցին 15 կմ ազատ ոճով մրցաձեւում: Առաջին արդյունքը ցույց տվեց կոտայքցի Հակոբ Մանուկյանը: Երկրորդ եւ երրորդ տեղերը համապատասխանաբար գրավեցին Արմեն Եղիազարյանը (Երեւան-2) եւ Արամ Հաջյանը (Գյումրի): Կանանց 10 կմ ազատ ոճով մրցատարածությունում կրկին առաջինն էր բավականին լավ մարզավիճակում գտնվող գյումրեցի Ալլա Միքայելյանը: Հիշեցնենք, որ Ալլան հավակնում է Նագանոյի ձմեռային օլիմպիադայի ուղեգրի: Միքայելյանի համաքաղաքացի Էմմա Շահինյանը երրորդն էր: Դե, իսկ երկրորդը մրցատարածությունն անցավ կոտայքցի Սաթենիկ Թահիրյանը:

Թիմային հաշվարկում 367 միավորով վստահորեն առաջին հորիզոնականը զբաղեցրեց Գյումրիի ձմեռային մարզաձեւերի հանրապետական մարզադպրոցի թիմը (տնօրեն Սլավա Սարգսյան): Հաղթողից զգալիորեն ետ մնաց Կոտայքի հավաքականը (217 միավոր): Երեւանի երկրորդ թիմը 86 միավորով եզրափակեց եռյակը:

Իրանից միայն բրոնզե մեդալով

Սպորտվարչության լրատվական ծառայությունից հայտնում են, որ Իրանից վերադարձան հայ բռնցքամարտիկները, որոնք մասնակցեցին իսլամական հեղափոխության տարեդարձին նվիրված «Արեւածագի 10 օր» մրցաշարին: Նույն քաղաքում կայացած մրցումներին ներկայացել էին 18 թիմերի պատվիրակներ: Հայաստանը ներկայացնում էին 9 բռնցքամարտիկներ: Նրանցից առավել հաջող մենամարտեց երեւանցի դինամոյական Տիգրան Հակոբյանը (63,5 կգ), որն իր քաշային կարգում գրավեց երրորդ տեղը:

Լյուբով Եգորովան որակազրկվեց

Նորվեգիայի Տրոնհեյմ քաղաքում անցկացվող դահուկավազքի աշխարհի առաջնությունում մեծագույն անակնկալ հանդիսացավ ռուս դահուկորդուհի, օլիմպիական վեցակի չեմպիոն Լյուբով Եգորովայի որակազրկումը դոպինգ օգտագործելու համար: Մամուլի ասուլիսում պաշտոնապես հայտարարվել է, որ Եգորովան բացահայտվել է բրոմանտան դեղամիջոց օգտագործելում: Անցյալ տարվա նոյեմբերին մարզիկներին արգելվել է այն օգտագործել: Ի դեպ, Ատլանտայի օլիմպիադայում եւս ռուսական թիմի շուրջ աղմուկ էր բարձրացել նրա որոշ մարզիկների կողմից բրոմանտան օգտագործելու կապակցությամբ: Քանի որ այս դեղամիջոցը միայն Ռուսաստանում է արտադրվում, այն արդեն հասցրել են անվանել «ռուսական հրթիռ»: Այսպիսով, Եգորովայից ետ վերցրեցին ոսկե մեդալը, որը նա նվաճել էր 5 կմ մրցավազքում: Դահուկներ արտադրող «Ատանեքս» ֆիրման, որը Եգորովայի գլխավոր հովանավորն է, հայտարարել է ռուս դահուկորդուհու հետ բոլոր պայմանագրերի խզման եւ աշխարհի առաջնությունում հաղթելու դեպքում նախատեսված հատուկ պարգեւից նրան զրկելու մասին: Ինքը՝ Եգորովան, ասում է, որ օգտագործել է բրոմանտան, բայց չի իմացել, որ այն արգելված է: Փորձառու մարզուհու նման հայտարարությունը առնվազն միամտություն է:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Կամաչին արդեն նյարդայնանում է

Այսօր Լաս Վեգասում կկայանա մրցամարտ կրկին ռինգ վերադարձած Ռեյ Լեոնարդի եւ Կամաչիի միջեւ: Նախօրեին Ատլանտիկ Սիթիում (ԱՄՆ) կայացավ արհեստավարժ բռնցքամարտիկներ Շուգար Ռեյ-Լեոնարդի եւ Հեկտոր Կամաչիի նախամրցամարտային մամլո ասուլիսը: Լեգենդար Ռեյ-Լեոնարդը 6 տարի ռինգ դուրս չի եկել եւ 40 տարեկանում բավականին վստահ է իր ուժերին: Կամաչին շատ եւ հանգիստ խոսել է այն մասին, որ ինքը անպայման հաղթելու է: Սակայն, երբ նրան փորձել են խանգարել, նկատելիորեն նյարդայնացել է: Այնուամենայնիվ, Հեկտորն արագ «սանձահարել է» նյարդերը եւ ներում խնդրել:

Հանդիպեցին գերմանացիները եւ հրեաները

Իսրայելի հավաքականը ֆուտբոլի ընկերական մրցամարտ անցկացրեց Եվրոպայի չեմպիոն Գերմանիայի ընտրանու հետ: Խաղավարտից հինգ րոպե առաջ գերմանացիներից հաղթական գոլի հեղինակ դարձավ Դարիուս Վոշը:

«Ֆորմուլա-1»-ը ամենադիտարժանն է

«Ֆորմուլա-1» ավտոարշավները հավակնում են անցյալ մրցաշրջանի համաշխարհային ռեկորդի, որպես մրցումներ, որոնք դիտել են ամենաշատ քանակությամբ հեռուստամարզասերներ՝ 41 մլրդ մարդ: Ավտոսպորտի միջազգային ֆեդերացիայի համեմատական վերլուծությունը ցույց է տվել, որ ոչ մի այլ մարզաձեւի աշխարհի առաջնություն նման հսկայական լսարան չի հավաքել:

Չելենսկայան ամենաարագն էր Ճապոնիայում

Լեռնադահուկային սպորտի աշխարհի գավաթի խաղարկության հերթական փուլում ռուսաստանցի Բարբարա Զելենսկայան շահեց արագընթաց վայրէջքի մրցումները, որոնք տեղի ունեցան Ճապոնիայի Հակուբա քաղաքում: Նա ցույց տվեց 1 րոպե 35,59 վրկ արդյունք: 2-րդ տեղը գրավեց ամերիկուհի Հիլարի Լինդը, իսկ 3-րդը՝ ֆրանսուհի Կարոլ Մոնտիլեն: Աշխարհի գավաթի խաղարկության արագընթաց վայրէջքի մրցումների ընդհանուր հաշվարկում առաջատարն է Հայդե Ցյուրբրիգենը (Շվեյցարիա): Զելենսկայան ընթանում է 3-րդ տեղում:

Գլազգոյի «Սելթիկը» Անգլիայո՞ւմ

Ինչպես գրում է «Ինթերնեյշընըլ հերալդ թրիբյուն» օրաթերթը, շոտլանդական հանրահայտ «Սելթիկ» ակումբի ղեկավարները օրերս հաստատեցին, որ քննարկում են անգլիական պրեմիեր լիգայում ընդգրկվելու հնարավորությունը, սակայն նման քայլի հավանականությունը դեռ շատ փոքր է: Գլազգոյում լույս տեսնող թերթերից մեկում մի հոդված է տպագրվել, ըստ որի «Սելթիկը» մտադիր է գնել Անգլիայի առաջին խմբի առաջնությանը մասնակցող մի ակումբ, օրինակ «Ուիմբլդոնը», գրավել է նրա տեղը, սակայն մնալ գրանցված Գլազգոյում: «Սելթիկի» նախագահ Ֆերգյուս Մաք Քաննը հաստատեց, որ այս խնդիրը դեռ շատ ջուր կքաշի, սակայն նշելով, որ որոշ եվրոպական առաջնություններին մասնակցելու հավանականությունն ավելի մեծ է: «Եվրոպական ֆուտբոլն անշուշտ զարգացման ճանապարհին է եւ դա է պատճառը, որ «Սելթիկը» ցանկանում է անմասն չմնալ դրանից», [illegible] տարի առաջ ակումբը [illegible]թյունից փրկած Մաք Քաննը:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ **Օրվա հետքերով**

ՀԱԿԱՄԱՐՏՈՒԹՅՈՒՆ

Ադրբեջանը նախապատրաստվում է պատերազմի

ՀՀ արտաքին գործերի նախարարության հայտարարությունը

Վերջին շաբաթում Ադրբեջանի կողմից հայտարարություններ են տարածվում իբր ապօրինաբար Հայաստան տեղափոխված սպառազինության վերաբերյալ։ Ադրբեջանն իր այս հայտարարություններում բացառապես հիմնվում է Ռուսաստանի Դաշնության նախարար Տուլեեւի մամուլում հայտնած ոչ պաշտոնական տվյալների վրա, ինչը որեւէ շահագրգիռ կողմ դեռ չի հաստատել եւ չի վավերացրել։ Ինչպես հայտնի է, այս կապակցությամբ ՌԴ Պետական դուման հետաքննություն է սկսել։

Ելնելով վերոհիշյալից Հայաստանի Հանրապետության արտաքին գործերի նախարարությունն ափսոսանք է հայտնում, որ Ադրբեջանը, իր քաղաքական նպատակները հետապնդելիս, հերթական անգամ տրվել է ցանկացած անպատեհ առիթ շահարկելու գայթակղությանը։ ՀՀ ԱԳՆ-ն իր մտահոգությունն է հայտնում Ադրբեջանի այս վարքագծի կապակցությամբ եւ հակված է այն գնահատել իբրեւ բանակցությունների ճանապարհից շեղվելու եւ ռազմական արկածախնդրության ուղին բռնելու Ադրբեջանի մտադրություն։

ՀՀ արտաքին գործերի նախարարությունը հայտնում է, որ Ադրբեջանն ինքը ԼՂ հակամարտության գոտում հաստատված հրադադարից ի վեր հետեւողականորեն խախտել է հրադադարի տառն ու ոգին, ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի բանաձեւերը եւ ԵԱՀԿ որոշումները։

Այսպես 1993-1995 թթ. Ադրբեջանը Ուկրաինայից գնել է 150 մարտական տանկ երեք խմբաքանակով, եւ 10 մարտական ինքնաթիռ, այս մասին պաշտոնապես ծանուցելով Եվրոպայում սովորական զինված ուժերի պայմանագրի անդամ Պետություններին (նոտաներ ՀՀ 174/3.11.93, 1155/12.12.93, 182/26.4.94 եւ 225/26.4.94)։

Ի հավելումն, մեր տրամադրության տակ եղած արժանահավատ աղբյուրներից հայտնի է դարձել, որ Ադրբեջանը վերջին մի քանի տարում գնել է 12 MiG-21, 4 SU-15, 2 SU-25 մակնիշի մարտական ինքնաթիռ, ինչպես նաեւ 100 T-55 մակնիշի մարտական տանկ, այս գնումների մասին այլեւս չտեղեկացնելով միջազգային իրավասու շրջանակներին։ 1994 թ. գարնանը հատուկ չվերթով Ադրբեջան է տեղափոխվել T-62 մարտական տանկերի մեծ թվով պահեստամասեր։ 1995 թ. վերջերին KOFISA ֆիրմայի միջոցով Ադրբեջանը ձեռք է բերել լազերային կառավարվող կիսաակտիվ ԳԱՆ ԿԱԲ-500 Լ ավիառումբեր եւ օդ-երկիր հակառադիոլոկացիոն X-25ՄԼ եւ X-29Լ հրթիռներ։ 1996 թվականին Ադրբեջան է ուղարկել ԲՄ-21 տիպի 2600 հրթիռ։

Մեր տվյալներով, ըստ ստորագրված մի պայմանագրի, Ադրբեջանը շուտով պատրաստվում է ստանալ եւս 8 SU-24 ինքնաթիռ եւ ինքնաթիռային 18 շարժիչ, ինչպես նաեւ «Ուրագան» հրթիռակայանքի հրթիռներ։ Ադրբեջանի տանկաշինության բնագավառի Հ.102 գործարանում եւ ուղղաթիռների շարժիչների Հ.307 գործարանում ներգրավված են մեծ թվով արտասահմանյան մասնագետներ։ Նախատեսվում է «երկիր-երկիր» տիպի կառավարվող հրթիռների, ինքնաթիռային տուրբո-ռեակտիվ շարժիչների, OT-5600 եւ TIP-9600 մակնիշի ռադիոլոկայանների համատեղ արտադրության կազմակերպում։

Ադրբեջանի ուժային կառույցների համակարգում աչքի է ընկնում նաեւ հատուկ ծառայությունը, որն իր գործընկեր հետախուզությունների աջակցությամբ ստեղծում է համատեղ ռեզիդենտուրաներ, որոնց աշխատանքը բացառապես ուղղված է Հայաստանի ու Լեռնային Ղարաբաղի դեմ։

Ադրբեջանը նաեւ լուրջ խախտումներ ունի Եվրոպայում սովորական զինված ուժերի պայմանագրի շրջանակներում։ Համաձայն իր իսկ տարածած ծանուցագրերի եւ ռազմական տեղեկատվության տարեկան փոխանակման միայն 1997թ. փաթեթի, Ադրբեջանն իր սովորական սպառազինության երեք կատեգորիաներում (մարտական տանկեր, զրահապատ մեքենաներ եւ 100 մմ-ից բարձր հրետանային միավորներ) զգալիորեն գերազանցում է իր ազգային ծանուցված առավելագույն մակարդակները. մարտական տանկեր 220-ի փոխարեն 285, մարտական զրահամեքենաներ 220-ի փոխարեն 785, հրետանի 285-ի փոխարեն 336։

Սրան զուգահեռ, մտահոգիչ է նաեւ Ադրբեջանի կողմից ուժերի ապակայունացնող կուտակումը Նախիջեւանում։ Միայն մարտական զրահամեքենաների կատեգորիայում, նրա 785 միավորից 428-ը, գումարած եւս 107-ը անվտանգության ուժերում, տեղակայված են Նախիջեւանի Հանրապետության տարածքում, այն դեպքում, երբ ողջ Ադրբեջանի տարածքում զրահամեքենաների առավելագույն թույլատրելի մակարդակը 220 է։ Ապակայունացնող կուտակումներ են արձանագրված նաեւ Լեռնային Ղարաբաղի հետ Ադրբեջանի շփման գծի երկայնքով երկու հիմնական կենտրոններից Գյանջա եւ Քյուրդամիր։

Նման ծանր խախտումներ ունեցող պետության կողմից նախարար Տուլեեւի հայտարարության հիմքում ընկած չհիմնավորված փաստեր շահագործելը լուրջ մտահոգությունների տեղիք է տալիս։

Հայաստանի Հանրապետության արտաքին գործերի նախարարության կարծիքով, իր այս փաստված վարքագծով Ադրբեջանը նախապատրաստական արշավ է սկսել ապագային արդարացնելու համար ԼՂ հակամարտությանը ռազմական լուծում տալու իր ծրագրերը։

Երեւան, 28 փետրվար, 1997 թ.

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Երևան քաղաքի հեռախոսային ցանցի վերակառուցման և վերազինման աշխատանքները արդյունավետ զարգացնելու, նոր հեռախոսահամարի իրական պահանջարկը որոշելու նպատակով **«ԱրմենՏել»** համատեղ ձեռնարկությունը անցկացնում է նոր հեռախոսահամարները տրամադրելու դիմումների ընդունման և հաշվառման գործընթացը: Դիմումների ձևերը կարող եք ստանալ և լրացնել (անձնագիրը պարտադիր է) Երևանի հեռախոսային ցանցի ԱՀԿ-ների բաժանորդների սպասարկման համապատասխան բաժիններում ժամը 9:00 - 16:30, ընդմիջում 12:00 - 13:00:

Հասցեները

- Բաժանորդների սպասարկման կենտրոնական բաժին Չարենցի 76, Երևան
- 55 / 57 ԱՀԿ բաժանորդների սպասարկման բաժին, Չարենցի 76, Երևան
- 22 / 26 / 27 ԱՀԿ բաժանորդների սպասարկման բաժին, Գյուլբեկյան 26, Երևան
- 23/24 / 25 / 28 ԱՀԿ բաժանորդների սպասարկման բաժին, Բաբայան 29 (էլ. ցանցի հարևանությամբ)
- 61 / 62 ԱՀԿ բաժանորդների սպասարկման բաժին, Աճառյան 1նրբ. փող. N6, Երևան
- 45 / 47 / 47ա ԱՀԿ բաժանորդների սպասարկման բաժին, Նոր-Արեշ 5-րդ փող., 20 շենք, Երևան
- 52 / 53 / 56 / 58 ԱՀԿ բաժանորդների սպասարկման բաժին, Նալբանդյան 28, Երևան
- 34 / 35 / 39 ԱՀԿ բաժանորդների սպասարկման բաժին, Բաշինջաղյան 177, Երևան
- 42 / 44 / 46 / 48 ԱՀԿ բաժանորդների սպասարկման բաժին, Հ. Հովսեփյան N 15, Երևան
- 72 / 73 / 74 / 77 ԱՀԿ բաժանորդների սպասարկման բաժին, Օգանովի փող., Հարավ Արևմտյան թաղամաս (Ունիվերսամի մոտ), Երևան
- 63 / 64 / 65 ԱՀԿ բաժանորդների սպասարկման բաժին, Ն. Ստեփանյանի 1, Նորքի 2-րդ զանգված

«ԱրմենՏել» ՀՁ
ԵՀՑ Բաժանորդների
սպասարկման տնօրինություն

ԴԻՄՈՒՄ No
Հեռախոսի տեղադրման վերաբերյալ

Դիմող ______________________
/Անուն, Ազգանուն/

Հասցե ______________________

Անձնագիր ______________________
/Սերիա, համար/

"____" ____________ 1997թ ______________
/Դիմողի ստորագրությունը/

ՍՏԱՑԱԿԱՆ

Դիմումի No ________ "____" ____________ 1997թ.

ԵՀՑ Բաժանորդների սպասարկման տնօրինություն

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Արաբկիրի շրջանի դատարանում քննվող քաղ. գործին ըստ հայցի Լաուրա Նավասարդյանի ընդդեմ Նորիկ Գրիգորի Խաչատրյանի եւ Տիգրան Նորիկի Խաչատրյանի (բնակ. Երեւան, Կոմիտասի պող. 5ա շենք, թիվ 34 տ.): Ընթացք տալու համար խնդրվում է բոլոր քաղաքացիներին եւ կազմակերպություններին Նորիկ Գրիգորի Խաչատրյանի եւ Տիգրան Նորիկի Խաչատրյանի գտնվելու վայրի մասին տեղեկություններ ունենալու մասին հայտնել Արաբկիրի շրջանի դատարանին 24-01-61 հեռախոսահամարով:

ԱՐԱԲԿԻՐԻ ՇՐՋԱՆԻ ԴԱՏԱՎՈՐ
Ա. ԵՂԻԱԶԱՐՅԱՆ

Լոտոհոլ:

վիճակախաղի 09 խաղարկության արդյունքները ըստ տարբերակների

1	2	3	4	5
5	36	13	23	12

«ԼՈՏՈՀՈԼԸ» ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ՁԵԶ
Լենինգրադյան 48, սպորտլոտոյի կրպակներ. Հեռ. 39-11-23, 39-14-81

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

2 սենյականոց բնակարան Խորենացու փող. (Գումի մոտ):
Հեռախոս՝ 57-70-52

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

2 սենյականոց բնակարան 5 հարկանի քարե շենքի 1-ին հարկում. Դեմիրճյան 17 շենք:
Հեռախոսներ՝ 58-18-41, 52-30-56

ՄԱՐՏԻ 8-ԻՆ ԾԱՂԿԻ ԳՆԵՐԸ

«Բրաբիոն Ֆլորա սերվիսում»

ՎԱՐԴ-	500-800 ԴՐ.
ՔՐԻԶԱՆԹԵՄ	600-800 ԴՐ.
ԿԱԿԱՉ	500 ԴՐ.
ՀԻՐԻԿ	500 ԴՐ.
ԽՈԼՈՐՁ	600-800 ԴՐ.

Կլինեն նաեւ ՇՈՒՇԱՆ, ԱՆՏՈՒՐԻՈՒՄ, ԴՐԱԽՏԻ ԹՌՉՈՒՆ եւ այլ էկզոտիկ ծաղիկներ

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

2 սենյականոց բնակարան 5 հարկանի քարե շենքի 2-րդ հարկում, ավտոտնակով: Դեմիրճյան 17 շենք:
Հեռախոս՝ 52-38-84

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

3 սենյականոց բնակարան, ավտոտնակով, Վրացական փողոցում: ՀԵՌ. 25-11-87, 58-18-41

ԼՈՒԾԱՐՎԵԼ Է

«Աստղ» ՍՊԸ՝ գրանցված Սպանդարյանի շրջանում:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

3 սենյականոց բնակարան 5 հարկանի քարե շենքի 5-րդ հարկում, 70/50 քմ, ավտոտնակով: Հրաչյա Քոչար 23 (նախկին Չեխի խանութի մոտ):
Հեռախոս՝ 22-42-68

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Առանձնատուն, 80 քառ. մ նկուղ-ավտոտնակով եւ երկու բնակելի հարկով (առանց ներքին հարդարանքի), «Զվարթնոց» կինոթատրոնի մոտակայքում (Մոնումենտ): Կա նաեւ մրգատու ծառերով փոքրիկ այգի:
Զանգահարել՝ 27 22 57 ժամը 10-16, 58 33 26 ժամը 18-23

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ԱՆՎՃԱՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ԳՈՐԾՈՂ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՌԱՋԱՐԿԻ ԵՎ ՊԱՀԱՆՋԱՐԿԻ ՄԱՍԻՆ ՀԵՌԱԽՈՍՈՎ 589167, 581351

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 527. Տպաքանակը 3000. Ստորագրված է տպագրության 28. 02. 1997. Գինը 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@